

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra Politologie

Dualismus Sever-Jih a secesionistická hnutí v Itálii
Bakalářská práce

Autor: Jeřábek David
Studijní program: B6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: prof. PhDr. Strmiska Maxmilián, Ph.D.

Hradec Králové, 2018

Zadání bakalářské práce

Autor: David Jeřábek

Studium: F14BP0068

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Název bakalářské práce: Dualismus Sever-Jih a secesionistická hnutí v Itálii

Název bakalářské práce AJ: North-South Dualism and Secessionist Movements in Italy

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměří na ideově-politický profil současných secesionistických hnutí v Itálii se zvláštním zřetelem k jimi uplatňované ekonomické argumentaci, odůvodňující jejich separatistický postoj. Práce stručně charakterizuje historický vývoj dualismu italského Severu a Jihu a jeho politický význam. Poté se práce zaměří na rozbor a srovnání ekonomické argumentace "seveřanských" a "jižanských" secesionistických skupin v kontextu jejich pojmání dualismu severní a jižní Itálie. Práce identifikuje hlavní shody a rozdíly jednak mezi "seveřanskou" a "jižanskou" ekonomickou argumentací, jednak v rámci těchto argumentací. V této souvislosti bude zvláštní pozornost věnována doposud nedostatečně zkoumanému tématu diferenciaci a vývoje ekonomické argumentace "jižanských" secesionistických skupin.

Práce ve velkém rozsahu využije materiály italských secesionistických skupin dostupné on-line. Práce rovněž využije existující odbornou literaturu (práce R. Biorcia, I. Diamantiho, J. Agnewa a dalších autorů k problematice ideově-politického profilu Ligy Severu a secesionistických formací, práce C. Petracconeové, L. Riallové a dalších badatelů k dualismu italského Severu a Jihu).

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: prof. PhDr. Maxmilián Strmiska, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 23. 6. 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 17. 7. 2018

Anotace

JEŘÁBEK, DAVID. *Dualismus Sever-Jih a secesionistická hnutí v Itálii*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2018, 54 stran. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce se zabývá ideově-politickým profilem současných secesionistických hnutí v Itálii se zvláštním zřetelem k jimi uplatňované ekonomické argumentaci odůvodňující jejich separatistický postoj. Práce mapuje a charakterizuje politická hnutí v rámci italského dualismu Sever versus Jih prostřednictvím jejich manifestů, vizí, postojů, volebních programů a vyjádření představitelů. Dále identifikuje shody a rozdíly mezi „seveřanskou“ a „jižanskou“ argumentací, které jsou formulovány především na základě ekonomických faktů a kulturních odlišností. Práce také popisuje postoje hnutí k centrální vládě, které se zdají být shodně negativní u obou zmiňovaných stran dualismu. Přínosem této práce je ucelenější náhled na secesionistické tendence především na jihu Itálie, což je zásadní pro pochopení celkové problematiky italského dualismu.

Klíčová slova: separatismus, secesionismus, dualismus, Mezzogiorno

Annotation

JERÁBEK, DAVID. *North-South Dualism and Secessionist Movements in Italy*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2018, 54 pp. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor thesis deals with the ideological-political profile of the current secessionist movements in Italy, with a special regard to the economic arguments put forward by them justifying their separatist position. The work describes and characterizes the political movements within the Italian dualism North versus South through their manifestations, visions, positions, electoral programs and statements of representatives. It also identifies the consensus and the differences between "Nordic" and "Southern" arguments, which are formulated primarily on the basis of economic facts and cultural differences. The thesis also describes the position of the movements towards the central government, which seems to be equally negative in both sides of dualism. The contribution of this work is a more comprehensive view of the secessionist tendencies especially in the south of Italy, which is essential for understanding the overall problematic of Italian dualism.

Keywords: separatism, secesionism, dualism, Mezzogiorno

Rád bych poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce panu prof. PhDr. Maxmiliánu Strmiskovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1. Historické pozadí.....	2
1.1 Před sjednocením Itálie	2
1.2 Po sjednocení Itálie.....	5
1.3 Dualismus Sever versus Jih	7
1.4 Mezzogiorno a „Jižní otázka“.....	7
2. Administrativní dělení Itálie	10
3. Separatismus, secesionismus a nacionalismus	11
3.1 Separatismus.....	11
3.2 Secesionismus.....	11
3.2.1 Ekonomická argumentace.....	12
3.2.2 Kulturní argumentace	13
3.2.3 Politická argumentace.....	14
3.2.4 Další argumentace	15
3.3 Nacionalismus	16
4. Přehled secesionistických stran a hnutí v soudobé Itálii	16
4.1 Regiony severní Itálie.....	16
4.1.1 Lega Nord.....	16
4.2 Regiony jižní Itálie – pevninské	20
4.2.1 Lega Sud Ausonia.....	20
4.2.2 Noi Sud.....	22
4.2.3 Movimento Neoborbonico.....	23
4.2.4 Movimento Duosiciliano	25
4.3 Regiony jižní Itálie - ostrovní.....	26
4.3.1 Movimento per l'Indipendenza della Sicilia	26
4.3.2 Siciliani Liberi	28
4.3.3 Sardigna Natzione Indipendentzia.....	29
4.3.4 Progetu Repùblica de Sardigna, Progres	31
4.3.5 Partidu Sardu - Partito Sardo d'Azione.....	32
5. Politická vyjádření dualismu Sever-Jih a jejich posouzení	33
5.1 Regiony severu	33
5.2 Mezzogiorno.....	34
5.3 Dualismus Sever-Jih a postoje k ústřední vládě	38

ZÁVĚR.....	41
LITERATURA A PRAMENY.....	44
Literatura.....	44
Prameny.....	45
Internetové zdroje.....	45
PŘÍLOHY.....	I
Seznam příloh.....	I
Příloha č. 1.....	II
Příloha č. 2.....	III
Příloha č. 3.....	IV
Příloha č. 4.....	V

Úvod

V roce 1961 oslavila Itálie 100. výročí založení sjednoceného Italského státu. V této době bezprecedentního ekonomického boomu a prosperity bylo pohlíženo na budoucnost velice pozitivně. Ale již před rokem 2011, kdy bylo 150. výročí sjednocené Itálie, se onen dřívější pozitivní pohled na budoucnost v některých aspektech změnil. Důvodem této změny jsou především přetrvávající rozdíly ve výkonnosti ekonomiky a nerovnoměrné bohatství jednotlivých regionů. V tomto kontextu můžeme pozorovat dualismus (Sever versus Jih), který se v Itálii formoval již od doby jejího sjednocení a plně se projevuje i v současnosti. Tato práce se zaměří na popis a rozbor ideově-politického profilu současných secesionistických a autonomistických stran a hnutí v Itálii se zvláštním zřetelem k jimi uplatňované ekonomické argumentaci, odůvodňující jejich separatistický či autonomisticky orientovaný postoj.

I v současném dynamicky se rozvíjejícím světě lze pozorovat mnoho různých konfliktů a problémů a to jak starých, tak i nových. Jedním z palčivých problémů současnosti, je krize v některých státech, která se projevuje mimo jiné vznikem mnoha nových forem politických stran a hnutí, které mají autonomistický či separatistický charakter. Separatistické tendence nejsou ničím novým, ale v současné době se o nich mluví čím dál více. Je to dáno tím, že secese jako taková se stává příčinou konfliktů a může výrazně ovlivnit fungování a hlavně podobu mnoha států. Na celém světě můžeme pozorovat různé příklady separatismu či secesionismu, včetně mnoha příkladů z Evropy. Tyto tendence se týkají např. Velké Británie, Belgie, Španělska a v neposlední řadě také Itálie a mohou vyústit až k rozbití doposud zdánlivě jednotných národních států tak, jak je známe v současnosti.

Práce ve svém úvodu shrne historické pozadí vzniku Itálie jako sjednoceného státu. Krátce bude pozornost věnována procesu italského sjednocení jakožto i dalšímu vývoji země po něm. To je nutno znát pro pochopení postojů různých stran a hnutí, které často odkazují na minulost v kontextu svých postojů. Dále budou představeny historické důvody vzniku

dualistické konstelace, především skrze ekonomický vývoj, země a jejího politického významu v dnešní Itálii. Předložená práce stručně charakterizuje administrativní dělení Itálie jako státu a poukáže na rozdíly v postavení jednotlivých regionů. Pozornost bude také věnována ekonomice Itálie se zaměřením na ekonomické aspekty dualismu Sever vs. Jih. V této souvislosti bude rovněž krátce pojednána problematika vymezení a používání konceptů separatismus, secesionismus a nacionalismus.

Cílem další části práce bude zmapování a charakteristika ideově-programového profilu politických stran a politických hnutí v rámci "seveřanské" a "jižanské" výseče zmíněného dualismu skrze jejich manifesty, vize, postoje, volební programy a vyjádření představitelů. Pozornost bude soustředěna především na ekonomickou argumentaci (a její hlavní ideově-politické souvislosti), kterou strany a hnutí odůvodňují své separatistické či secesionistické postoje v rámci italského dualismu Sever vs. Jih.

Závěrečná část práce se bude zabývat identifikací hlavních shod a rozdílů mezi "seveřanskou" a "jižanskou" ekonomickou argumentací a následně také v rámci těchto argumentací. Práce dále popíše vnímání společného státu s centrální vládou z pohledu „severské“ i „jižanské“ části dualistického celku. Posledním bodem pak bude nastínění dalšího možného výzkumu v této oblasti.

1. Historické pozadí

1.1 Před sjednocením Itálie

Na Apeninském poloostrově můžeme, a to již od doby rozpadu Římské říše, pozorovat fragmentaci území, která se projevila tím, že zde vzniklo mnoho nezávislých městských států. Mezi nimi města jako Milán, Pisa, Janov, Benátky nebo Florencie. Tyto městské státy po dlouhou dobu podporovaly identitu obyvatel, která náleží více ke městu, než k většímu regionu či zemi (Mignone 2008: 5-6).

Co se jihu Apeninského poloostrova týče, tak se zde již ve 12. století sjednotila Apulie, Kalábrie, Kampánie a Sicílie do jednoho útvaru nazvaného Sicilské království (Mignone 2008: 6).

Období francouzské nadvlády započaté v 90. letech 18. století bylo pro oblast Apeninského poloostrova velmi významné. Budoucímu sjednocení Itálie přispělo zejména tím, že přineslo mnoho inovací jak ve společnosti, tak v hospodářství a infrastruktuře a postupně se také zvyšoval tlak na snížení politické a ekonomické role církve (Riall 1994: 11-12).

Toto období reforem a novátorství je považováno za velmi důležité při formování některých italských států, protože přineslo zcela nové možnosti. Během francouzské nadvlády také zesílily tendence, které později začaly podkopávat nastolené struktury. Tyto tendence zastřešovala v následujícím období protirežimní opozice, která vyzdvihovala nacionalismus a liberalismus požadovala ukončení nadvlády zahraničních států nad Apeninským poloostrovem (Riall 1994: 12).

Po porážce Napoleona v roce 1815 byl Apeninský poloostrov, stejně tak jako v době před ní, rozdělen na několik útvarů: území v severní a střední Itálii ovládaná přímo či nepřímo Rakouským císařstvím (Lombardsko-Benátské království, Toskánsko, Parma, Modena), Sardinské království (jehož jádrem byl severoitalský Piemont), obnovený Papežský stát ve středu poloostrova a v jižní části Království obojí Sicílie (zahrnující Neapolsko a Sicílii) (Riall 1994: 13).

A již v tomto období se začaly projevovat tendence ke změnám, respektive k možnému sjednocení celé Itálie, které byly doprovázeny nepokoji a vzpourami. V letech 1820 a 1821 probíhaly na území Piemontu a Království obojí Sicílie vzpoury, ovšem ty byly potlačeny rakouskou armádou. O deset let později, mezi lety 1830 a 1831, probíhalo podobné povstání ve střední Itálii, ale bylo potlačeno francouzskou a rakouskou intervencí (Riall 1994: 13-14).

V roce 1831 Giuseppe Mazzini zorganizoval novou politickou skupinu nazvanou Mladá Itálie, které bojovala za nezávislou sjednocenou Itálii. Později byl ovšem donucen odejít do exilu (Lovett et al. 2018: 85).

Následovala série válek a konfliktů, které vyústily v roce 1860 k tomu, že vojenský vůdce Garibaldi společně asi s tisícem ozbrojených

dobrovolníků odpluli z Janova na Sicílii. Tu také dobyli a následně získali celé území Království obojí Sicílie (Lovett et al. 2018: 89).

Piemontská armáda mezitím zaútočila na Papežský stát, jehož většinu území také získala pod svou kontrolu (samotný Řím byl ovšem připojen až roku 1870). Následně je vláda nad jihem Itálie předána pod kontrolu Piemontu. 17. března 1861 je tak oficiálně založeno Království Italské a prvním králem se stává Vittorio Emanuele II. (Riall 1994: 14).

Risorgimento je italský termín (historický pojem), který vyjadřuje probuzení či znovuzrození národa. S tímto obdobím jsou neoddělitelně spojena jména tří výrazných osobností. Jsou to: Giuseppe Garibaldi, vojenský velitel, Giuseppe Mazzini, politický vůdce a aktivista a Count Camillo Cavour, diplomat a státník, kteří se zásadně zasloužili o vznik sjednocené Itálie a jsou v Itálii vnímáni jako hrdinové (Koff a Koff 2000: 9-10).

Sjednocení dalo dohromady italskou národní identitu do kontextu se silným vnímáním regionální identity. I po sjednocení zde však přetrvával vliv starších forem vlastenectví ke státním útvarům, které zde byly před jednotnou Itálií (Isabella 2012: 261). Lokalismus¹ byl v Itálii vždy silně zakořeněn, jak před sjednocením Itálie, tak i po něm (Biorcio 1997: 111).

V té době se rozhodovalo i o tom, jaký systém administrativního rozdělení nově sjednoceného státu by měl být použit, tak, aby byl co nejvhodnější. Ve hře byl centralizovaný a decentralizovaný systém s tím, že federalismus byl hned na začátku vyloučen. Nakonec byl vybrán systém centralizovaného státu (Lepre a Petraccone 2008: 1).

To, že došlo k celkovému sjednocení Itálie, bývá připisováno krizi, která probíhala v Evropě od konce 18. století. Byla to krize starého řádu, který již nevyhovoval nové době. Se sociálními a ekonomickými problémy se potýkal celý poloostrov. Italští vládcí chtěli centralizovanější a efektivnější byrokracii a také usilovali o omezení vlivu a moci šlechty a církve (Riall 1994: 11).

¹ Lokalismus – „myšlenka, že lidé by měli mít kontrolu nad tím, co se děje v místě, kde žijí, že tamní podniky by měly být podporovány a rozdíly mezi jednotlivými místy by měly být respektovány.“ (Cambridge dictionary).

1.2 Po sjednocení Itálie

Od konce 19. století zažívala sjednocená Itálie pozoruhodný ekonomický rozmach. Otevíraly se nové velké továrny, a to především v severních regionech. Lombardie, Ligurie a Piemont se staly „průmyslovým trojúhelníkem“ (Lovett 2018: 97). Ten se rozprostírá mezi městy Milánem, Turínem a Janovem. V této oblasti se otevíraly velké firmy, které vedly italskou industrializaci. Nejen ve městech, ale i na venkově se začaly stavět továrny, které zaměstnávaly lidi z blízkého okolí (Agnew 2012: 161). V Turíně (Piemont) byla roku 1899 založena automobilka Fiat, která se časem stala jednou z největších firem vyrábějících a vyvážejících automobily v Evropě. V severní části země došlo k velkému průmyslovému rozmachu, na jihu země se však průmysl nerozvíjel. Příjmy na jihu tak dosahovaly polovičních hodnot v porovnání se severem. V této době také poprvé došlo k tomu, že centrální vláda použila finance získané z daní ze severu země ke stimulaci hospodářství jihu, především prostřednictvím rozvojových programů a daňových úlev (Lovett 2018: 97).

Někteří nacionalisté v této době také požadovali, aby k Itálii byla přiřčena některá území, která v té době byla součástí území Rakouska-Uherska nebo Švýcarska. Tato teritoria byla nazývána italským výrazem *Italia irridenta* (ztracené území). Z tohoto slovního spojení se později ustálil výraz *iredentismus*² (Ambrosio 2016).

Konec 19. století se nesl ve znamení velkého odlivu obyvatelstva z území Itálie, zejména z jižních oblastí země. Lidé odcházeli do zahraničí jednak kvůli nedostupnosti pracovních příležitostí, ale také kvůli nedostatečné důvěře v politický systém, který se ve sjednoceném státě formoval (Koff a Koff 2000: 11). Počet emigrujících z jihu Itálie se před první světovou válkou přiblížil až k hranici jednoho milionu lidí ročně. Většina z nich odcházela především do severní a jižní Ameriky (Lovett 2018: 97).

Po první světové válce, která z hlediska nově získaných území neměla pro Itálii žádný zásadní přínos, vstoupila země do nejistého období,

² Iredentismus – „teritoriální nárok založený na národním, etnickém nebo historickém základě.“ (Ambrosio 2016).

které přispělo k nástupu Mussoliniho, a později vyústilo ve druhou světovou válku (Koff a Koff 2000: 11-12).

Po druhé světové válce, přesněji v roce 1946, bylo vyhlášeno referendum o budoucím uspořádání země. Monarchii podporoval především jih země, kdežto sever se přiklonil k formě republiky. S rozdílem dvou milionů hlasů nakonec občané Itálie zamítli monarchii a země se tak stala republikou (Capodanno 2016).

Regionalismus³, který má v Itálii dlouhotrvající tradici, vyvolal po druhé světové válce stav, kdy centrální stát přenechal některým regionům větší autonomii, a to především na základě jejich historických odlišností. Například na Sicílii poválečný parlament ustanovil částečnou autonomii již v květnu roku 1945, v Údolí Aosty pak byla zřízena nezávislá rada roku 1946. Jižní Tyrolsko, které bylo k Itálii připojeno po první světové válce, usilovalo, za podpory rakouské vlády, o zpětné připojení k Rakousku. Nakonec však byla zvolena cesta kompromisu, kdy si Itálie ponechala území, ale Jižnímu Tyrolsku přiznala zvláštní status autonomie. V době, kdy byla sepsána poválečná ústava, již tedy měla část regionů přiznán autonomní status. Tohoto procesu se však obávaly strany levice, komunisté a socialisté, neboť to mohlo přispět k fragmentaci státní moci, která by ve svém důsledku mohla zapříčinit nerovnost mezi občany i mezi jednotlivými regiony (Alonso 2012: 147).

Autonomní status těmto regionům zaručuje odlišný (větší) rozsah kompetencí než zbývajícím regionům. Proto je tento systém částečné devoluce⁴ často napadán autonomisty, centralisty i separatisty (Keating 2009: 4).

Po nějaké době proto můžeme pozorovat snahy, ať již skrze strany či hnutí, tak i skrze projevy reprezentantů samospráv, že zde existuje nespokojenost se stavem, který devoluce přinesla. Například v roce 1984 se sicilský regionální prezident Modesto Saro na shromáždění v Bari označil za reprezentanta Sicilského národa a vymezil se tak vůči národu Italskému (Alonso 2012: 166).

³ Regionalismus – „pocit politické příslušnosti (loajality) k určité části státu (např. regionu) a touha po větší politické nezávislosti této oblasti.“ (Cambridge dictionary).

⁴ Devoluce – „přemístování moci nebo odpovědnosti od ústřední vlády k místní správě.“ (Cambridge dictionary).

1.3 Dualismus Sever versus Jih

Risorgimento sice spojilo severní a jižní část Apeninského poloostrova v jeden politický celek, nicméně rozdělilo národ na dvě části – severní vyzdvihovanou, ekonomicky výkonnější, a jižní, „tu druhou“. Samozřejmě rozdíl mezi jednotlivými národy na poloostrově zde byly vždy, nicméně bylo to až období sjednocení, kdy se v národnostním kontextu, který tou dobou formoval Evropu, sjednocená Itálie rozdělila na národ dvou celků. V souvislosti s tím bylo usilováno o to, aby byl italský národ více „severnějším“, přiblíženým vyspělým evropským zemím, a jižní část národa tak začala být označována za odlišnou. Například z jihu Itálie se vracející generál v období risorgimenta podal na severu v Piemontu stručné hlášení, kdy o jižní části prohlásil, že to není Itálie, nýbrž Afrika (Moe 2002: 2).

Po risorgimentu se Apeninský poloostrov sjednocený v jeden stát začal rozvíjet, ovšem ekonomický rozvoj nebyl všude rovnoměrný. Proces industrializace začal především na severu, jeho malá intenzita na jihu zapříčinila, že se zvětšovaly rozdíly mezi severem a jihem (Koff a Koff 2000: 4).

Nerovnost ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů Itálie následně ovlivnila i vztahy, které mezi sebou tyto regiony mají a udělala je napjatějšími. Existují ovšem i ekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony v obou dualistických celcích jak na jihu, tak i na severu (Koff a Koff 2000: 7).

1.4 Mezzogiorno a „Jižní otázka“

Italské jižní regiony, někdy souhrnně nazývané Mezzogiorno (Jih) (viz příloha č. 1), byly často se severními regiony dávány do kontrastu skrze přírodu a společnost. Jih byl viděn jako více přírodní a tedy zpátečnický a necivilizovaný. V té době se také začal používat výraz – „čím více na jih jdeš“, což mělo označovat geografický výraz naznačující pryč z Evropy. Na jih Itálie bylo nahlíženo jako na přechodnou zónu mezi civilizovanou Evropou a tím, co je mimo ní (Moe 2002: 37).

Sicílie, jakožto největší a nejlépe obydlený ostrov středomoří, bývá také zařazována mezi jižanské regiony, nicméně její ostrovní izolace ji od zbytku italského jihu odlišuje. V první polovině osmnáctého století na ostrově můžeme pozorovat vysoký stupeň vlastního národního cítění v opozici k Neapoli. Toto cítění bylo silné také v době, kdy Sicílie přišla v roce 1815 o svou nezávislost a stala se součástí Království obojí Sicílie (Moe 2002: 41-42).

Již od sjednocení byl rozdíl mezi severem a jihem Itálie prezentován zejména skrze ekonomickou výkonnost. Jih měl drsnější klimatické podmínky, převážně zemědělskou podobu a chyběly mu přírodní zdroje. Od sjednocení také neměl (oproti severu) moc obchodních vztahů se zahraničím a měl nižší ekonomický status než sever. Tento stav byl i důsledkem nízké úrovně gramotnosti ve srovnání s ostatní Evropou (Koff a Koff 2000: 3).

Jižní otázka se následně nevyřešila ani za doby fašistické Itálie, kdy jí režim viděl jako své selhání. Nezaměstnanost, nefunkční a neefektivní zemědělská politika a druhá světová válka byly jen dalšími faktory, které negativně ovlivnily rozvoj italského jihu. Po druhé světové válce se Řím začal angažovat v rozvoji jihu prostřednictvím různých programů, které měly pomoci ekonomicky oblast stabilizovat a rozvíjet. Pozitivní efekt to však příliš nemělo, neboť se tím zároveň podporoval i místní klientelismus⁵ a peníze často nešly tam, kam měly. Programy byly velice nákladné a také zvětšily závislost jihu na centrální vládě (Koff a Koff 2000: 4).

V roce 1950, kdy byl rozdíl mezi příjmy obyvatel jihu Itálie zhruba o polovinu menší než příjmy obyvatel na severu, byl představen nový program s názvem Cassa per Mezzogiorno. Ten měl pomoci jihu země k většímu ekonomickému rozmachu, bojovat s nezaměstnaností a odlivem obyvatelstva na sever. Program finančně podporoval školy, rekultivaci půdy, elektrifikaci, rozvody vody a výstavbu nových silnic. Později se zaměřil i na podporu průmyslu, expanzi státních podniků na jih a daňové úlevy pro soukromé podnikatele. Vybudováno bylo množství podniků finančně velice nákladných, ovšem ekonomicky neefektivních a ve výsledku zaměstnávajících malé množství zaměstnanců. Těmto továrnám se tak

⁵ Klientelismus – „politický nebo společenský systém založený na vztahu klienta k patronovi. Klient poskytuje politickou podporu (formou hlasu) nebo finanční podporu patronovi výměnou za nějaké zvláštní privilegium nebo prospěch.“ (Merriam-Webster).

začalo přezdívat *Cattedrale nel deserto* (Katedrály v poušti). A i přes dílčí úspěchy začal celý projekt čelit silné kritice. Obyvatelé severu nebyli ochotni přispívat obrovskými sumami peněz na sanaci jihu. A obyvatelé jihu byli zase zklamáni tím, jak málo byl projekt úspěšný. Financování postupně přešlo z podpory projektů k dotování pracovní síly. V rámci programu po dobu jeho platnosti bylo vynaloženo přes 20 miliard dolarů na projekty v regionech Mezzogiorna, ale nezaměstnanost i po jeho ukončení zůstávala trojnásobně vyšší než na severu a platy o 40 % pod celostátním průměrem. Nepodařilo se ani zastavit silnou migraci z jihu a některé tamní oblasti se velice vylidnily. V kontrastu k tomu se Řím a některá města na severu populačně velice rozrostla (Lovett et al. 2018: 112).

V 70. letech došlo pak k větší decentralizaci moci a mnohé regiony, které dříve neměly tak rozsáhlé pravomoci, získaly nové kompetence například v oblastech administrativy, legislativy, zdravotnictví či zemědělství. V roce 1984 byl zrušen program *Cassa per Mezzogiorno* a jeho aktivity převedeny na velké množství různých institucí zahrnujících i regionální samosprávy. Posílená moc regionů pak znamenala oslabení role centrálního státu. Sever se dokázal podstatně více osamostatnit od Říma než jih, který kvůli větší chudobě a méně silné ekonomice potřeboval stálý přísun peněz zajišťovaných centrální vládou. V této době se tak konflikt mezi lokálními regionálními zájmy začal silněji střetávat se zájmy národními (Lovett et al. 2018: 117).

Dualismus severu a jihu skrze politickou, ekonomickou, ale také kulturní a etnickou sféru se stal tím, co definovalo jih od sjednocení Itálie až do současnosti. Také se tak vytvořil pojem *Meridionalismo*, neboli „jižanismus“ (Riall 2000: 91).

V současnosti může být jižní otázka popsána v kontrastu k severu Itálie jako problém jihu s nedostatečným politickým a ekonomickým rozvojem (Riall 2000: 90).

Koncem 20. století vidíme v Itálii určité pochybnosti ohledně složitého vztahu mezi severní a jižní částí Itálie a jejího fungování. Tento vztah se podílel na formování italského politického, sociálního i kulturního života. Složitost vztahu mezi těmito dvěma regiony, někdy nazývána jako

Questione meridionale (jižní otázka), se projevuje i v mnoha sférách novodobé Itálie (Moe 2002: 1).

Organizovaný zločin, který je silně zakořeněný především v jižních regionech a reprezentuje ho například Mafie na Sicílii, Camorra v Neapoli či Ndrangheta v Kalábrii, představuje nejen hrozbu pro vnitřní bezpečnost, ale zároveň brzdí ekonomickou výkonnost. V regionech s velkým vlivem organizovaného zločinu je dosahováno nejnižšího růstu HDP (Mignone 2008: 94).

Sicílie je regionem, který je v rámci všech regionů v Evropské unii postižen nejvyšším počtem osob ohrožených chudobou – 41.8 %. V roce 2015 byl výskyt relativní chudoby Sicílie skoro pětinasobný oproti severní Itálii (Funaro 2018).

Míra nezaměstnanosti regionů Mezzogiorna byla k roku 2017 19,4 %, což je až třikrát vyšší nezaměstnanost, než v severních regionech, kde se pohybovala okolo 6,9 procent. Oproti regionům v centru Itálie byla pak nezaměstnanost jižních regionů zhruba dvakrát vyšší. Zaměstnanost byla na severu také vyšší než na jihu (viz příloha č. 2 a 3). Na jihu byla oproti severu třikrát vyšší nezaměstnanost ale také třikrát vyšší riziko, že se člověk dostane pod hranici chudoby. Míra zaměstnanosti jihu byla pak o 35 % pod průměrem Evropské unie. Mladí lidé z regionů Mezzogiorna také často volí migraci na sever či do zahraničí za prací, ale i za lepšími podmínkami k životu. V roce 2016 odešlo ze Sicílie, stejně tak jako z Kampánie více než 9 000 lidí. Z Puglie pak necelých 7 000. Zhruba půl milionů lidí odešlo z regionů Mezzogiorna za posledních 15 let, což nijak ekonomice jihu nepřispívá, ale naopak škodí (Barrata 2018).

2. Administrativní dělení Itálie

Itálii, podle ústavy (jejího článku 114), tvoří obce, které jsou nejnižší samosprávnou jednotkou, provincie, metropolitní města a regiony (viz příloha č. 1) (Senato della Repubblica 2012: 58).

Pět regionů, Friuli Venezia Giulia (Furlansko Julské Benátsko), Sardinie, Sicílie, Trentino-Alto Adige (Tridentsko-Horní Adiže) a Valle

d'Aosta (Údolí Aosty) jsou regiony, jimž článek 116 Italské ústavy přiznává speciální status (viz příloha č. 1) (Senato della Repubblica 2012: 59).

3. Separatismus, secesionismus a nacionalismus

Teorie separatismu a secesionismu vysvětlují příčiny, proč se určité subjekty chtějí odtrhnout od dosavadního celku či chtějí snížení kontroly centrální vlády nad svým územím. Mezi těmito dvěma pojmy existuje hranice, která je často překračována a panují rozpory mezi definicí separatismu a secesionismu (Pavković 2015).

3.1 Separatismus

V této práci vycházím z pojetí separatismu, jak ho definoval *John R. Wood* v práci „*A Comparative Analytical Framework*“ vydané *Canadian Journal of Political Science* 14, č. 5 z roku 1981. Tam separatismus označil za politický program, který prosazuje myšlenku snížení kontroly centrální vlády nad určitým územím, které o separatismus usiluje (Pavković 2015).

3.2 Secesionismus

Tato práce vychází z pojetí secesionismu jako politického programu, který prosazuje myšlenku vyjmutí určitého území nějakého mezinárodně uznaného státu. Cílem je vytvoření nového státu z území, které bude vyňato s předpokladem, že nový stát bude oficiálně uznán ostatními státy OSN (Pavković 2015).

V tom, zda je jednostranné odtržení určité části území od původního celku v souladu s právem na sebeurčení či nikoliv se stále vedou debaty a neexistuje zde jednotný pohled na věc. Někteří jednostranné odtržení vyloženě odmítají jako akt, který nemůže být podle mezinárodního práva respektován. Můžeme ale najít i názory, které říkají, že odtržení je možné a v souladu s právem, pokud splňuje určitá kritéria. Ovšem podle *Jamese Crawforda* v práci „*The Creation of States in International Law*, 2. vyd.“ vydané v Oxfordu roku 2006, není secesionismus v mezinárodním právu ani legální ani nelegální, nýbrž jde o akt neutrální. Tento akt a jeho důsledky

jsou pak brány v potaz na mezinárodní úrovni a jeho důsledky jsou mezinárodně regulovány. Konečně tak podle něj úspěšná secese nezávisí na legálnosti či nelegálnosti akce, ale na tom, zda nově vytvořený subjekt uznají ostatní státy (Radan 2015).

John Dugard v práci „*The Secession of States and Their Recognition in the Wake of Kosovo*“ vydané v Haagu roku 2013 problematiku secese a mezinárodního práva shrnul takto: „*Vláda, která upírá lidem stejné právo na sebeurčení, ztrácí právo na respektování své územní celistvosti. To znamená, že národ, se kterým je takto zacházeno, má právo uplatňovat nápravné právo odloučení.*“ (Radan 2015).

Tato část práce vychází především z tvorby, kterou zpracovali *Katharine Boyle* a *Pierre Englebert*. Ti v dokumentu „*The Primacy of Politics in Separatist Dynamics*“ z roku 2006 shrnuli různé teorie secese a vytvořili tak ucelený katalog jednotlivých teorií (Boyle, Englebert 2006: 2). Příčiny požadavku na secesi či větší autonomii lze rozdělit do čtyř hlavních kategorií – ekonomické, kulturní, politické a další (Boyle a Englebert 2006: 3).

3.2.1 Ekonomická argumentace

Tato argumentace je velice podstatnou částí secesionistických teorií. Oblasti, které mají secesionistické tendence, jsou obvykle svou ekonomickou výkonností, odlišné od zbytku země. Není to ovšem pouze ekonomická odlišnost, co může vyvolat tyto tendence. Svou roli může také sehrát chování centra vůči jednotlivým regionům (Boyle a Englebert 2006: 3).

Existuje zde několik názorů na nerovnosti majetku v jednom celku. Někteří autoři se přiklánějí k verzi, že secesionismus se objeví spíše v chudších regionech, protože tyto regiony budou spíše obviňovat centrální stát za to, že dopustil jejich menší míru rozvinutí. Na druhou stranu jsou zde ale i názory, že secesionismus se rozvine spíše v těch regionech, které jsou bohatší než zbytek země. Obyvatelé bohatších regionů mají totiž větší předpoklad k tomu, že budou věřit v to, že při odchodu z celku budou ekonomicky životaschopní a že jsou chudšími regiony ekonomicky bržděny.

Ve světě se potvrdily oba dva modely. Můžeme tak nalézt příklady jak chudých, tak bohatých regionů, které usilují o odtržení. Existuje všeobecný předpoklad, že secesionismus vychází z pocitu skupiny lidí, kteří společně vnímají ekonomické nespravedlnosti, kterým jsou vystavováni. Toto má za následek, že daný region zkoumá výhody a nevýhody, které by přinesl stav po odtržení oproti stavu současnému (Boyle a Englebert 2006: 4).

3.2.2 Kulturní argumentace

Tato argumentace pracuje s kulturním aspektem podnětu k secesi. Etnická, jazyková či náboženská rozdílnost mohou být tím, co přispěje k podnícení odchodu regionu z celku. Také vládní represe či opomíjení určitých minorit je faktorem, který nesmí být přehlížen (Boyle a Englebert 2006: 7).

I když některé práce naznačují, že kulturní aspekt secesionismu je spíše okrajový, protože mnoho menších skupin dokáže hůře najít rozsáhlou regionální podporu, jsou zde i autoři, kteří souvislost našli. Souvislost například mezi velikostí etnické skupiny v rámci celku, kdy četnost společenských vazeb v rámci regionu hraje důležitou roli ve formování secesionistických tendencí. Také územní koncentrace, kdy je aspekt úspěšného formování secesních tendencí závislý na tom, jestli se menšina nachází koncentrovaně v jedné části celku či je rozptýlena po celé zemi. Pro úspěšnou secesionistickou činnost tak musí mít skupina nejenom silné vazby mezi sebou, ale musí být na jednom určitém území či regionu v rámci státu, ze kterého se chtějí odtrhnout (Boyle a Englebert 2006: 7-9).

Dalším aspektem, který může přispět k formování secese, je existence státu, ve kterém je území či region s etnickou menšinou, která vnímá jako svou domovskou zemi jinou než tu, ve které se nachází. Členové etnické menšiny mohou mít v sousední zemi nejen zbytek rodiny, ale také ji často vnímají jako sobě bližší například díky shodnému jazyku či tradicím (Boyle a Englebert 2006: 9).

Určujícím faktorem, zda se v nějaké zemi rozvine či nerozvine secesní hnutí, tak mohou být kulturní rozdíly jednotlivých skupin obyvatel. Při pohledu do minulosti nalezneme značné kulturní rozdíly například

v Rakousku-Uhersku mezi dvěma dominantními skupinami, tedy německy mluvícími Rakušany a maďarsky mluvícími Maďary. Asimilace byla proto pomalá a s přispěním rychleji probíhající sociální mobilizace se útvar následně rozpadl. Jsou-li kulturní rozdíly menšího rozsahu, je pravděpodobnější, že asimilace bude po nějaké době úspěšnější než v předchozím případě a povede tak k silnější národní homogenizaci. To však samotný vznik secese nevyklučuje, nicméně oslabuje kulturní aspekt možných secesních hnutí (Fearon 2004: 8).

V programech secesních hnutí také můžeme často objevit různé nacionalistické příběhy, které demonstrují právo na vlastní stát. Tyto příběhy jednak popisují utrpení a nespravedlnosti páchané dominantní skupinou na skupině, která chce tento stát opustit a jednak nespravedlnost toho, že dominantní skupina žije ve vlastním státě, zatímco ta nespokojená, která má stejná práva jako dominantní, žije bez vlastního státu (Pavković 2015).

3.2.3 Politická argumentace

Tato argumentace se soustřeďuje na politickou charakteristiku secese. Můžeme zde najít několik aspektů, které ji tvoří (Boyle a Englebert 2006: 9).

To, co může ovlivňovat rozvinutí secesionistických tendencí, může být politický přechod, nebo například období demokratizace či ekonomického přechodu, neboť charakter těchto přechodů může vyvolat touhu po změně (Boyle a Englebert 2006: 10).

Dalším politickým aspektem je bezpečnostní dilema, kdy skupiny, které se obávají svého zničení, například na poli kultury, mohou mít sklon k separaci. Příkladem, který je uváděn, mohou být Spojené státy Americké, které s odkazem na „nesnesitelnou tyranii státu“ takto odůvodňovaly svůj boj za nezávislost (Boyle a Englebert 2006: 11).

Státní kolaps, neboli stav, kdy je centrální stát oslabený či už vůbec neplní svou funkci, je také aspektem, při kterém je větší pravděpodobnost, že se určité oblasti či regiony pokusí o nezávislost. Kolaps či oslabení centrálního státu způsobí, že se periferní či ústřední regiony pokusí zajistit

svůj chod separací. Náklady související s odtržením budou menší, když je centrální stát oslaben a to také zvyšuje pravděpodobnost secese v kolabujících či oslabených státech (Boyle a Englebert 2006: 11).

Dalším prvkem, který může hrát svou roli ve vnímání secesionismu, je fakt, zda-li region či oblast již v minulosti existovaly jako suverénní stát či jako oblast s určitým samosprávním statutem. Pokud území či region v minulosti existoval jako nezávislý stát, může to být argument, pro ospravedlnění snahy o nezávislost na celku. Lze také pozorovat větší náchylnost k separaci tam, kde již existuje určitý stupeň vlastního administrativního aparátu. Regionální samospráva totiž zvyšuje hustotu sdílených vazeb mezi místními obyvateli a posiluje tak vnímání místní etnicity například skrze školy, muzea či místní periodika (Boyle a Englebert 2006: 13-14).

Secesní hnutí mají často problém mobilizovat dostatečný počet obyvatel území, na kterém působí a také nalézt dostatečnou podporu jejich požadavku na odtržení mezi ostatními státy. Mnohé státy se také zdráhají podporovat takovéto tendence u ostatních států, protože se obávají možného povzbuzovacího efektu uvnitř svého území (Pavković 2015).

3.2.4 Další argumentace

Jedním z dalších aspektů, který může hrát svou roli ve formování secesních tendencí, je vzdálenost regionu od politického centra. Čím větší je fyzická vzdálenost určitých regionů od místa, kde se soustřeďuje centrální moc, tím více mohou být tyto regiony náchylné k upřednostňování větší autonomie či nezávislosti (Boyle a Englebert 2006: 15).

Země, které mají dostatečně početné obyvatelstvo na to, aby každá z jejich etnických skupin měla sílu pro kolektivní akci, více podléhají secesionistickým tendencím. Ovšem existuje i opačný názor, který říká, že různé etnické skupiny, které jsou v jednom státě s dalšími etnickými skupinami, mohou čerpat výhody, které jim tato různorodost přináší, ať již ekonomické či sociální. Proto by pro tyto skupiny ve velkém celku mělo být méně pravděpodobné, že se u nich rozvine touha po odtržení (Boyle a Englebert 2006: 15).

3.3 Nacionalismus

Pojem nacionalismu je používán k popisu dvou jevů:

1. Přístup členů určitého národa, jakým se starají o svou národní identitu.
2. Kroky, které členové určitého národa přijmou, když usilují o dosažení nebo o udržení sebeurčení (Miscevic 2000: 9).

Nacionalismus je pojem, se kterým souvisí mnoho problémů. Ty se týkají například řešení etnických či kulturních rozdílů v demokratickém světě. Zároveň je důležité rozlišovat mezi pojmy národ a nacionalismus. Národ je většinou definován jako společenství stejného (etnického) původu nebo sdílené kultury (Stanford Encyclopedia of Philosophy).

4. Přehled secesionistických stran a hnutí v soudobé Itálii

4.1 Regiony severní Itálie

4.1.1 Lega Nord

Zpočátku v severních regionech Itálie existovaly jednotlivé regionální ligy. Lombardská liga v roce 1989 společně s Benátskou ligou a Piemontským svazem vytvořila Alianci Severu, která byla o dva roky později (1991) přetvořena v Ligu Severu. S Ligou postupně začaly spolupracovat další ligy jako například Toskánská liga, Liga Emilie-Romagne nebo Liga-Severu-Ligurie (Strmiska a Barša 1999: 238-239).

Co se týče Lombardské ligy, která zastupovala nespokojené voličstvo v ekonomicky silném regionu, tak její zájem na přetvoření současného nastavení italského státu měl hlavně ekonomický základ (Spencer 1998: 70).

Lombardie (se svým ekonomickým centrem v Miláně) by totiž i po opuštění Itálie zůstala díky svým rozsáhlým obchodním stykům se zahraničím životaschopná, neboť čím menší je stupeň ekonomické závislosti na druhých, tím úspěšnější je přežití po osamostatnění (Spencer 1998: 87).

Liga Severu deklaruje všechny jednotlivé regiony na severu jako sjednocené pod názvem Padanie a snaží se tak přetvořit původní rozštěpené regionální vnímání autonomie jako jejich společnou severní cestu (Biorcio 1997: 56).

Strana zaznamenala úspěch v roce 1992, kdy získala 8,7 % hlasů v parlamentních volbách (Strmiska a Barša 1999: 239). Liga měla zpočátku autonomistické požadavky, které se postupně změnily na cíl přetvořit Itálii ve federaci a tím vyřešit problém vztahu severu a jihu. V plánu bylo přetvořit Itálii na tři celky – severní, střední a jižní (případně nějaké menší). S tímto pojetím se pak začal objevovat název Padanie, který představoval spojení regionů v severní části Itálie (Strmiska a Barša 1999: 245-246). Vznik Padanie se pak stal hlavním cílem Ligy Severu, která i proto změnila své oficiální jméno na Liga Severu za nezávislost Padanie (Strmiska a Barša 1999: 248).

V roce 1996 Liga vyhlásila svůj vlastní národ, vydala národní ústavu a založila svůj národní parlament. S tím vším ještě začala s vlastní nakladatelkou činností a spustila rádio a televizní stanici. Strana také stanovila vlajku nově vzniklého Padánského národa (Doyle 2002: 8).

Vysoké daňové zatížení, neúčinnost veřejné správy, nadměrné vměšování státu do regionálních záležitostí, nestabilita mezinárodního ekonomického systému a demografické změny jsou jen některými z problémů, které Lize umožnily rozšířit svou působnost i do dalších regionů Itálie (Diamanti 1996: 61).

Umberto Bossi, bývalý vůdce Ligy, v projevu z roku 2010 požaduje, aby se Itálie po vzoru Anglie a Francie začala decentralizovat. Kritizuje Itálii, konkrétně Řím, za to, že decentralizaci neumožnil a z Itálie se tak stala, dle jeho slov, nejvíce centralizovaná země v Evropě. Kritizuje, že veškerá ministerstva a úřady se nacházejí v Římě. Chce tedy, aby se při decentralizaci země některá ministerstva přenesla do měst na severu, jako jsou Milán, Turín či Benátky (Lega Nord 2010: 5-7).

Strana se snažila vyzdvihnout otázku italského dualismu Sever vs. Jih. Tím však nejenom oživila tento koncept, ale také odhalila ekonomické a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony severní Itálie (Cachafeiro 2000: 103).

Liga bojuje proti silně centralizovanému státu, který je ztělesňován Římem. S tím se také pojí slavný slogan Roma ladrona (Řím krade), který obviňuje centrální vládu z toho, že promrhala finance, které byly vybrány z daní na severu (Bezzone b. r.).

V průzkumech veřejného mínění prováděného v některých severních regionech narůstá počet lidí, kteří se domnívají, že odvádí do centrální kasy v Římě více peněz, než se jim potom vrací (viz příloha č. 4) (Porcellato 2017).

Matteo Salvini, současný vůdce Ligy, se zmínil, že jih Itálie je již dostatečně připravený na to, aby se popral s výzvou autonomie a federalismu. Dříve, dle jeho slov, tomu tak nebylo, ale nyní se zdá, že jih dokáže spravovat své záležitosti bez nutné závislosti na ostatních. Také podotkl, že jih má hodně nevyužitého potenciálu (Lega Nord).

Program z volebního roku 2018

Program Ligy pro volby roku 2018 obsahuje mnoho dílčích témat, jako jsou daně, imigrace, vztah k Evropě a EU, bezpečnost, obchod a mnoho dalších. Téma, které bylo dáno na první příčku programu, jsou daně. Liga požaduje daňovou reformu, která by zajistila lepší a jednotnější systém sazeb a zjednodušila tak daňovou politiku (Lega Nord 2018: 3-4).

Co se imigrace týče, zaujímá program Ligy jasný postoj. Liga požaduje tvrdší opatření vůči těm, kteří u sebe nemají žádné doklady, včetně větších pravomocí pro Itálii v procesu zamítání žádostí o azyl. Chce lépe kontrolovat přijímací střediska na úrovni regionů. Dále požaduje podepsání bilaterálních smluv s domovskými státy migrujících lidí ohledně budoucí repatriace⁶ těchto lidí a také opatření proti zemím, které nechtějí v tomto ohledu spolupracovat. V programu se také kritizuje vláda za to, že není schopná zabezpečit hranice Itálie (Lega Nord 2018: 6). Chce také prosadit rozpočtová omezení spojená s migrací, která ušetří peníze pro sociálně slabé Italy. Boj proti nelegálnímu přistěhovalectví chce podpořit tím, že by na lodích nevládních a neziskových organizací musela být osoba součinná s policií a soudy (Lega Nord 2018: 7).

Ve vztahu k Evropské unii Liga deklaruje to, že chce zůstat její součástí pod podmínkou, že budou zrevidovány veškeré smlouvy, které omezují výkon italské suverenity. Označuje jako hlavní příčinu svého hospodářského poklesu společnou měnu euro, která slouží hlavně potřebám

⁶ Repatriace – „proces vrácení osoby zpět do místa jejího původu.“ (Cambridge dictionary).

Německa a nepodporuje italské malé podniky. Požaduje návrat stavu, který byl v Evropě před Maastrichtskou smlouvou – spolupráci pouze ekonomické povahy. Usiluje tedy o reformu fungování vnitřního trhu. Strana chce obnovit hospodářskou a měnovou suverenitu země. Na neposledním místě požaduje právo na kontrolu vlastních hranic a chce zrušit Schengenský prostor (Lega Nord 2018: 9-10).

Důležitým tématem, kterému byla věnována pozornost, je autonomie a institucionální reforma. Text začíná prohlášením, že svrchovanost lidí v demokratické Itálii ohrožuje stále více faktorů. Jmenují zde mezinárodní organizace jako WTO a OSN, dále pak EU, kterou řídí technokraté z jednotlivých členských států, ale třeba i tendence soudců, kteří chtějí nahradit roli zákonodárců. Tím vším se snaží poukázat na to, že v Itálii se snižuje schopnost institucí účinně reagovat v jednotlivých regionech a zároveň se oslabuje úloha regionů, čímž se popírá zásada subsidiarity⁷. Vyzývá tak k nové rovnováze mezi pravomocemi a k posílení prvků přímé demokracie jako opatření vůči možným deformacím zastupitelské demokracie (Lega Nord 2018: 20).

Program vyzývá k tomu, aby byla přehodnocena pozice regionalizmu. Ten prý doposud neumožňoval růst územních regionálních společenství usilujících o větší autonomii vůči centrálnímu státu, neboť byl založen na dogmatu jednotnosti většího celku. Odkazuje se také na „nejpokrokovější“ a „nejvyspělejší“ světové demokracie, které mají federální či silně regionální strukturu – USA, Německo, Švýcarsko či Rakousko (Lega Nord 2018: 20).

Jako hlavní cíl si strana stanovuje získání větší autonomie na centrální vládě. K jejímu uplatňování musí být také proveden převod potřebných finančních zdrojů. Větší autonomii musí zároveň doprovázet i větší odpovědnost za správu daného území. Logika federalismu bude zároveň muset brát v potaz specifika různých regionů. To pomůže obnovit úroveň rozvoje a konkurenceschopnost oblastí, které potom mohou působit jako ekonomický setrvačnick celá Itálie. Toho všeho bude docíleno

⁷ Subsidiarita – „zásada, podle které by rozhodnutí měla být vždy přijímána na nejnížší možné úrovni nebo nejbližší místu, kde budou mít účinek.“ (Cambridge dictionary).

navržením změny ústavy, která by měla posílit a upevnit roli jednotlivých regionů (Lega Nord 2018: 20-21).

Liga se hojně zaměřovala na vymezování se vůči regionům jižní Itálie. Tamní obyvatelstvo označovala za nepracující a neplátcí daně, z čehož také usuzovala, že pramení ekonomická zaostalost oproti regionům severu. Situace se však změnila s uprchlickou krizí. Nepřítelem státu už pro stranu není Ital z jihu, nýbrž přistěhovalec, který odčerpává státní peníze a zneužívá italské zdroje (Bezzone b. r.).

4.2 Regiony jižní Itálie – pevninské

4.2.1 Lega Sud Ausonia

Je politické hnutí působící především na jihu Itálie. Má zastoupení ve více regionech jihu, kde existují pobočky hnutí: Lega Sud Abruzzo, Lega Sud Molise, Lega Sud Calabria, Lega Sud Sicilia, Lega Sud Puglia, Lega Sud Campania, Lega Sud Lazio, Lega Sud Sardegna a Lega Sud Basilicata. Pobočku má také i v severním regionu Lombardia. Usiluje o ochranu zájmů lidí v Itálii, kde podle hnutí v současnosti probíhá proces rozpadu národního státu (Lega Sud 2013a).

Vymezuje se proti státu s vládou, která skrze korupci podporuje bohaté na úkor chudých a přímo se tak podílí na chudobě na jihu Itálie. Rozdíly mezi regiony severní Itálie a regiony Mezzogiorna se zvětšují a hnutí upozorňuje, že tímto tempem se jižní regiony blíží k Indii, kde miliony lidí s rodinami žijí v extrémní chudobě (Lega Sud 2013a).

Hnutí poukazuje na zvyšující se nezaměstnanost a zvyšování počtu lidí, kteří žijí v regionech Mezzogiorna pod hranicí chudoby, na neschopnost a zkorumpovanost politiků a potlačování kultury obyvatelstva jihu (Lega Sud 2013a).

Podle nich, když severní regiony požadují svou nezávislost, jižní regiony budou usilovat o to samé. Chtějí se proto zbavit zátěže v podobě centrálního státu, který je hnací silou severní průmyslové ideologie, která využívá obyvatelstvo jihu (Lega Sud 2013a).

Hnutí požaduje mírovou přeměnu Italského státu na moderní federální stát, který bude efektivně hájit zájmy všech svých obyvatel a zajistí jim přístup ke vzdělání a zdrojům (Lega Sud 2013b).

Program strany

Hnutí tvrdí, že od doby risorgimenta jsou v Itálii vlády, které favorizují sever před jihem, přičemž vysávají jižní zdroje a nerovnoměrně je rozdělují na poloostrově. Po sjednocení Itálie vláda ukořistila 443 milionů liber zlata z Království obojí Sicílie, se kterými financovala obnovu severních regionů a i později se skrze vládní intervence na jihu snažila zvýhodňovat sever a střed země. Říkají, že jih má jen jednu roli ve společném státě: poskytování manuální práce, mozků a odbytiště zboží pro sever. Toho všeho bylo dosaženo i kvůli zkorumpovanosti jižanských politiků, kteří si žili na úkor lidí, které měli zastupovat. Tvrdí, že společně s hospodářskou kolonizací se ještě podařilo centrálnímu státu vyprázdnit jižanskou identitu, která tak postrádá prvky sounáležitosti a vnímání společného osudu (Lega Sud 2013c).

Předpokládají, že díky své obnovené jižanské autonomii by se mohli spoléhat výhradně na své vlastní zdroje a obnovit tak svůj potenciál být jádrem středomořské kultury, což by bylo doprovázeno ekonomickým rozvojem. Současně však musí bojovat proti politikům, kteří se přiživují na svých lidech (Lega Sud 2013c).

Chtějí bojovat proti různým formám kulturní invaze, včetně například způsobu života, kdy by každý správný obyvatel jihu neměl přebírat způsoby stravování, oblékání či komunikace jiných cizích národů. Podle nich je důležité prosazovat používání neapolského jazyka na školách společně s poezií, literaturou a jižanským divadlem. Usilují o úpravy televizního vysílání, kde musí vznikat programy, které se zaměřují na identifikaci a prosazování jihu (Lega Sud 2013c).

Velkou pozornost chtějí věnovat také rekonstrukci měst a zabezpečování zdrojů a oživení historických center a obnově krajiny. Zároveň plánují podporu cestovního ruchu, který má být hnacím motorem ekonomiky jihu, čímž přispějí k vytvoření lepšího obrazu jihu ve světě. Dále

prosazují podporou malých a středních podniků na úkor velkých nadnárodních (Lega Sud 2013c).

Program se dále zabývá bojem proti monopolům a podporou lepšího přerozdělování bohatství lidem. Nepodporuje privatizaci. Například ve snaze vlády privatizovat zdravotnictví vidí snahu popření práva občanům na dostupnou zdravotní péči. To, čemu chtějí věnovat primární pozornost je nezaměstnanost, především mladých lidí, kdy sektoru služeb ubývají pracovní pozice a inflace je rychlejší než růst platů. Chtějí podporovat vznik nových pracovních míst v sektorech jako je cestovní ruch, obchod či zemědělství. To by mělo pomoci z Neapole vytvořit nejenom hlavní město středomoří, ale i silný referenční bod ve světě (Lega Sud 2013c).

Hnutí také v programu deklaruje boj proti úbytku malých a středních podniků, které jsou nahrazovány velkými nadnárodními společnostmi a podporuje tak například blokaci výstavby nových supermarketů (Lega Sud 2013c).

Zavedením šestihodinové pracovní doby plánuje snížit nezaměstnanost. To ilustruje heslem: pracovat méně - pracovat všichni (Lega Sud 2013c).

4.2.2 Noi Sud

Noi Sud je politická strana založená v lednu roku 2010 se sídlem v Neapoli. Vznikla za účelem opětovného vyzdvižení jižní otázky jako priority italského národa. Otázku jihu vidí jako hru s nulovým součtem. V regionech Mezzogiorna usilují především o oživení pocitu sounáležitosti a tím vytvoření společenství, které si najde své nové postavení ve světě. Za svůj základní cíl si kladou ochranu a posílení autonomie lokálních a regionálních komunit, jakožto přirozeného základu moderního státu. Jejím záměrem je vyrovnat rozdíly, které panují mezi regiony severní Itálie a regiony Mezzogiorna a tím dosáhnout vyváženosti celé Itálie, což přispěje k hospodářskému, společenskému a kulturnímu rozvoji. Hlásí se ke katolické tradici, humanismu a liberální demokracii. Navrhují novou formu organizace s velkým zapojením občanů na úrovni místních komunit. Skrze své vize, včetně zvyšování autonomie, chtějí lépe čelit výzvám globalizace. Za svůj cíl považují přetvoření Itálie do federace, která díky tomu získá

aktivnější roli v rámci Evropy národů. Strana se spojila v další stranou Lega sud Ausonia (Noi Sud 2014).

4.2.3 Movimento Neoborbonico

Jedná se o kulturní hnutí, které vzniklo v roce 1993 na podporu jižanského národního cítění. Hnutí není klasickým politickým subjektem, který by se účastnil voleb, nicméně jejich hlavní činností je znovunalezení hrdosti obyvatel jižních regionů Itálie skrze historické události a fakta. Hnutí má několik základních činností. Jedná se o studie, výzkumy, konference a publikační činnost, čímž přispívá k rozšiřování svých myšlenek a postojů mezi veřejnost, což je také doprovázeno demonstracemi (Gulì 2009).

Jméno hnutí je odvozeno od rodu burbonů, který v Království obojí Sicílie vládl. Popisuje historii, která je podle něj častokrát zapomínána či překrucována. Popisuje dobu, která byla v Království obojí Sicílie ještě před sjednocením Itálie. Tato doba podle nich nebyla dokonalá, ale připomíná některé věci, které z jihu dělaly úspěšnou velmoc. Společně s Londýnem, Paříží a Vídní byla Neapol, hlavní město království, jedním z hlavních měst evropských politických a kulturních záležitostí. Po sjednocení Itálie se však Neapol stala městem na okraji zájmu, i když se v ní nalézaly dvojnásobné zásoby zlata než ve všech jiných italských státech dohromady (Neoborbonici 2005a).

Po sjednocení bylo Královstvím Piemontu z Neapole odneseno 80 milionů dukátů (1 miliarda dolarů) a následně byla Neapol donucena platit dvojnásobek výše daní, které tam byly před sjednocením. Také odkazují na to, že po sjednocení se rozšířil hlad a na 5 milionů obyvatel emigrovalo. Popisují, jak v Království bývalo na 5000 velkých továren, což ho řadilo mezi velká království na světě, ale po sjednocení byly továrny zavírány a výroba se přesunula na sever. Kvůli tomu jsou nyní výrobky, které lidé na jihu kupují, vyrobeny výhradně na severu Itálie (Neoborbonici 2005b).

Dnešní špatný stav jihu Itálie je podle nich zapříčiněný právě nesprávnými kroky risorgimenta. Průměrný příjem obyvatel zbytku Itálie je dvakrát vyšší než obyvatel na jihu. Na jihu se také nachází deset

nejchudších měst Itálie, je zde vysoká nezaměstnanost a špatně fungující služby (Neoborbonici 2005b).

Hnutí také poukazuje na to, že od data sjednocení jsou jižní tradice pošlapávány a označovány za necivilizované. Dále pak, že jižní dialekty jsou „vulgární“ a že celkově tak byla hrdost jižanského historického vědomí pošlapána a zapomenuta (Neoborbonici 2005b).

Z těchto důvodů se hnutí snaží vzkřísit zapomenutou hrdost a pomoci tak obyvatelům jižních regionů znovu odhalit zapomenuté kořeny, o které přišli, když se jih stal součástí sjednocené Itálie. S odkazem na rod Burbonů ve jméně hnutí, chtějí, aby slovo neo-burbon znamenalo porozumět historii Království obojí Sicílie a také sdílet touhu po hrdosti (Neoborbonici 2005b).

Pozornost hnutí, která je zaměřena především na historii a její výklad, slouží jim vytýčenému účelu. Nechtějí být nostalgičtí, nýbrž pochopením historie odhalit skutečné příčiny problémů jižních regionů a jejich řešení. A chtějí začít tím, že obnoví pocit hrdosti na to být Jižní Ital (Neoborbonici 2005b).

Slouží k tomu například výčet úspěchů a prvenství, které Království obojí Sicílie před italským sjednocením mělo. Mezi ně například patří systém sociálních služeb – v roce 1818 byl zaveden důchodový systém, 1831 dávky nezaměstnatelným, 1835 první institut pro neslyšící na poloostrově. Dále uvádí vyšší míru dlouhověkosti v porovnání se zbytkem Evropy, nejnižší procento dětské úmrtnosti či nejnižší daňové zatížení v Evropě (Neoborbonici 2005c).

Další informace, kterými hnutí demonstruje svoje postoje, jsou například statistiky ukazatelů HDP a schopnost vytvářet bohatství v Království obojí Sicílie v porovnání s ostatními italskými královstvími před sjednocením. Dle údajů bylo HDP i schopnost vytváření bohatství ve všech subjektech stejné. To se však začalo měnit po sjednocení, kdy se oboje hodnoty začaly výrazně zvyšovat na severu Itálie. Podobně jsou na tom i procenta pracovníků, kteří se věnovali výrobě. Dle údajů jich bylo v roce 1861 na jihu dokonce 22.8 % v porovnání s 15.5 % na severu Itálie a ve střední Itálii. Ovšem po sjednocení se na jihu počty pracovníků ve výrobě

nezvyšují na rozdíl od zbytku Itálie, kde vzrostly několikanásobně (Neoborbonici 2005d).

4.2.4 Movimento Duosiciliano

Je hnutí, projekt či síť spolků a asociací, které působí v jižních regionech Itálie. Hnutí chce bránit původní kulturní identitu a tradice prostřednictvím podpory různých iniciativ různých zaměření. Mezi své hlavní cíle si kladou obnovení území Království obojí Sicílie jako jediného subjektu na tomto území. Vyhrazují se proti italské partitokracii, která je jednou z příčin špatných podmínek života lidí na jihu Itálie. Ztotožňují se s federalismem, který by mohl politicky vyřešit problémy daného území (Movimento Duosiciliano 2015).

Mezi spolky a asociace, které se k hnutí Duosiciliano přidaly, patří Parlamento delle Due Sicilie, Associazioni Due Sicilie, Briganti, Eleaml, Historia Regni, Istituto Ricerche Storiche Due Sicilie, I viaggi di Scipione, Onda del sud, Sciaccaborbonica, Siti Reali nebo Tempesta perfetta (Regno delle Due Sicilie b. r.).

Jako předloha jim slouží zaniklé Království obojí Sicílie a jeho kultura spojená s křesťanstvím a tradicemi. Mezi různými členskými asociacemi chtějí vytvořit síť, která by pomohla propagovat jejich projekt. Hnutí podporuje rozvoj různých skupin a jejich vzájemnou komunikaci a spolupráci. Po dosažení cíle, kterým je široká spolupráce mezi zapojenými organizacemi, bude následovat větší zapojení a rozvoj asociace spojené s lepší organizací a prosazováním zájmů (Associazioni Due Sicilie 2014).

Do povědomí lidí chtějí zanést informaci, že podle nich v době risorgimeta šlo ze strany Piemontu a severních regionu o agresi a o násilné připojení Království obojí Sicílie k nově vznikajícímu státu (Regno delle Due Sicilie b. r.).

Odkazují na historii vlastního jazyka – neapolského, který vzkvétal od doby Římské říše až do doby risorgimenta. V době sjednocení byl neapolský jazyk nahrazen jazykem italským. Dle historiků by mohl být neapolský jazyk považován za druhý jazyk Itálie a byl také přidán na seznam UNESCO (Movimento Duosiciliano 2014).

4.3 Regiony jižní Itálie - ostrovní

4.3.1 Movimento per l'Indipendenza della Sicilia

Toto hnutí vzniklo již v roce 1943, nicméně bylo znovuobnoveno až v roce 2004. Zaměřuje se hlavně na mírový proces dekolonizace na bázi ekonomického, politického a kulturního oproštění od Italské republiky. To by dle jejich postoje „osvobodilo“ obyvatele Sicílie od systému útlaku a vykořisťování vyvíjeného italskými stranami. Podporuje myšlenku respektování nezcizitelného práva na sebeurčení národů dle OSN. Hnutí podporuje ochranu kulturního a jazykového dědictví Sicílie, také věří, že skutečné demokracie je možné dosáhnout tím, že spolu povedou dialogy národní státy, nikoliv státy umělé. Chtějí, aby měla Sicílie ještě větší status autonomie, který by mohl dospět až v přetvoření Itálie ve federaci (Movimento per l'Indipendenza della Sicilia b. r.).

V materiálech lze dohledat i takové postoje, které označují obyvatele Sicílie v rámci celé Itálie za občany druhé kategorie, neboť italský stát vždy upřednostňoval obyvatele severních regionů (Movimento per l'Indipendenza della Sicilia 2017).

Salvatore Musumeci, učitel, hudebník a novinář, byl jedním z těch, kteří roku 2004 znovuoživilo Movimento per l'Indipendenza della Sicilia. Dle jeho vyjádření z roku 2015 selhala centralistická politika, kterou je potřeba nahradit silně autonomní, nezávislou regionální politikou. Proto usiluje o směřování Sicílie k větší autonomii. Podotýká, že v mnoha italských regionech pozorujeme podobně sílící tendence a proto je na čase přehodnotit italskou ústavu z federalistického hlediska, čímž by byl zahájen mírový právní proces, který by vedl k potvrzení práv jednotlivých národů, které tvoří Itálii. Věří v Evropu národů a regionů, ne Evropu řízenou jen ekonomickými zájmy (Indipendentista 2015).

Ekonomická argumentace

Mezi dalšími názory, které lze v některých materiálech dohledat, se dokonce objevují i takové, že Sicílie je vlastně doposud jen kolonií Itálie. Že také nezískala od doby sjednocení žádnou skutečnou výhodu a že rozdíly mezi Sicílií a severními regiony Itálie jsou stále výraznější. Zdůrazňuje se,

že za ponížení sicilského národa můžou politické strany a italské vlády. Na Sicílii podle hnutí probíhalo po desetiletí vyvlastňování, které mělo za následek to, že se na průmyslový sever Itálie přeneslo ještě větší bohatství a finanční zdroje (přírodní, finanční a také lidské). Přesto má Sicílie stále přírodní i lidské zdroje, aby mohla optimálně fungovat v autonomní společnosti – zmiňováno je především kvalitní zemědělství a rozvinutý cestovní ruch (Movimento per l'Indipendenza della Sicilia 2016).

Hlavní přínos změny statusu ostrova, ať již větší autonomii či federativní uspořádání s Itálií, vidí ve zlepšené ekonomické situaci. Deklarují, že by Sicílie byla velice bohatou zemí, díky desítkám miliard eur, které by neputovaly do Říma, jako je tomu nyní, ale zůstávaly by na ostrově. Toto by mělo zásadní vliv na podobu celé Sicílie a hlavně na sicilskou mladou generaci, která odchází z ostrova hledat lepší budoucnost. Zmiňováno je i to, že Sicílie dává Itálii mnohem víc, než si od ní bere. Negativně je pohlíženo na vládu Rosaria Crocetta na Sicílii a na vládu Mattea Renziho jako premiéra Itálie, za nichž podle hnutí došlo k dokončení operace „zničit Sicílii“. Je to hnutí, které se zavázalo podporovat sicilskou identitu, která byla v poslední době oslabena pocitem méněcennosti (Movimento per l'Indipendenza della Sicilia 2016).

Hnutí také provedlo fiskální kalkulaci porovnávající objem financí, které jsou odvedeny ze Sicílie na daních s množstvím peněz, které se vracejí od centrální vlády zpátky na Sicílii. Přes všechny tyto výpočty dochází autor článku k tomu, že při odečtení objemu peněz, které italská vláda vrací na ostrov od těch, které Sicílie odvádí centrální vládě, zde existuje 5.5 miliardy euro rozdíl. Autor končí dokument sarkasmem, že to vše platí sicilští občané pro potěšení z toho být italskými a evropskými občany, i když je jimi opovrhováno (Costa 2014).

Program

Hnutí se snaží o nezávislost Sicílie na Itálii v oblasti politické, kulturní, ale i ekonomické. V programu se nalézají body, které volají po osvobození od vykořisťování. Dále se zde zmiňuje nutnost zvýšení produkce ve prospěch Sicílie, což by napomohlo řešení sociální otázky

ostrova. Hnutí požaduje navrácení důstojnosti sicilskému lidu a zdůrazňuje, že snaha o nezávislost byla jediným důvodem, proč se Sicílie účastnila risorgimenta. Poukazuje na to, že při risorgimentu se italský stát sjednotil pod Piemontským královstvím, ale nehájil zájmy a potřeby původních územních celků Apeninského poloostrova. Také že nově sjednocená Itálie a její ústavní aparát se staly „poslušným nástrojem“ severních regionů, kterým je Sicílie tímto způsobem podřízena. Z tohoto důvodu také hnutí volá po demokratickém právu postavit se jakémukoliv útlaku (Finocchiaro 1944).

V programu je dále zmiňován návrh, který požaduje získat od současné italské vlády restituce pro Sicílii za to, že po desetiletí docházelo k systematickému vykořisťování Sicílie právě ze strany vlády. Jako alternativa k restitucím je také zmiňována možnost vyrovnání tím, že by vláda dorovnala úroveň práce a služeb v Sicílii na úroveň severoitalských regionů (Finocchiaro 1944).

4.3.2 Siciliani Liberi

Je politické hnutí, které se vyvinulo z asociace Movimento Siciliani Liberi. Oficiálně bylo založeno v roce 2016. Mezi své hlavní priority prezentuje mezinárodní uznání Sicílie jakožto nezávislého státu obývaného sicilským národem na základě přirozeného práva na sebeurčení národů. Vymezuje se však proti jakékoli formě nacionalismu spojené s diskriminací či násilím (Siciliani Liberi 2016a).

Současnou Sicílii vidí jako nesvobodný ostrov, který je jen využívanou kolonií zbavenou důstojnosti. Mezi hlavní problémy vidí masivní migraci mladých lidí z ostrova pryč do zahraničí či jiné části Itálie a zkorumpovanou politickou třídu. Italskou vládu viní z toho, že již dlouho nerespektuje sicilskou autonomii a nehájí jejich zájmy. Nelíbí se jim to, že centrální vláda za ně řeší fiskální politiku. Brojí proti vysokým daním, globalizaci a tomu, že se jim nedostává kvalitních služeb. Proto strana požaduje úplnou nezávislost Sicílie na Italském státu. Možné přetvoření Itálie do federace (či konfederace) považují jen za přechodné, protože chtějí být zcela nezávislí. Od nezávislosti si slibují to, že sicilský národ znovu získá své právoplatné postavení mezi národy a vybuduje si svou pozici ve

Středozeří. Jsou proti politickým vazbám s Itálií, protože považují projekt sjednocení za nezdařilý. Chtějí pozvednout sicilské národní vnímání mimo jiné skrze jazyk a historii. S Itálií chtějí však nadále udržovat dobré vztahy (Siciliani Liberi 2016b).

Mezi další politické a ekonomické cíle strany patří, kromě nezávislého státu Sicílie, také vystoupení z eurozóny, jejíž daňová pravidla se pro stranu zdají být nepřijatelná. Euro tak chce nahradit svou vlastní měnou, která by ze začátku existovala souběžně s eurem. Po opuštění Itálie plánuje spustit svou vlastní daňovou agenturu, která bude spravovat sicilskou daňovou agendu a tím zabráni odlivu peněz mimo ostrov, má v úmyslu stanovit progresivní daň. Pomocí většího využití elektronické státní správy plánuje zvýšení efektivity a snížení byrokracie. Ze Sicilštiny chce udělat národní jazyk používaný ve veřejném životě. Také požaduje, aby Sicílie hrála aktivnější roli spolu s Evropou a Itálií ve Středozeří moři tak, aby bylo možno předcházet krizím s nelegálními migranty (Siciliani Liberi 2016c).

Strana má v programu, že jakmile dosáhne nadpoloviční většiny hlasů na Sicílii, začne vyjednávat s Italským státem o formě a postupu při pořádání referenda o vyhlášení nezávislosti ostrova, což chce udělat v co nejkratším čase a při zapojení mezinárodních organizací. Dále v programu popisují novou organizaci nově vzniklého nezávislého státu. V programu má rozpracované reformy zákonodárné, výkonné i soudní moci, administrativního dělení země a dalších aspektů. Dále pak rozpracovává měnovou daňovou politiku, bankovní systém, sociální dávky, zemědělství, průmysl, přírodní zdroje, obchod, dopravu, zdravotnictví, turistiku a národní hodnoty Sicílie (Siciliani Liberi b. r.).

4.3.3 Sardinia Nazione Indipendentzia

Je sardinské politické hnutí, které v roce 1994 založil Angelo Caria. Sami sebe však nenazývají stranou ani hnutím, ale označují se za „něco nového“. Definují se jako zachránci Sardinie. Jsou proti odlivu kapitálu a bohatství ostrova do bank v Římě, Miláně a do rukou mezinárodních společností. Chtějí vymanit ostrov z vlivu Římu a zaměřit se na rozvoj své vlastní budoucnosti, kterou vidí v ekonomické nezávislosti, která povede

k nezávislosti jako takové. 63 % sardinského HDP jde na pokrytí veřejných výdajů ostrova ve srovnání se 48 % HDP ve zbytku Itálie. Chtějí tak snížit administrativní zatížení, rozvíjet vlastní kulturu a jazyk (Sardigna Nazione Indipendentzia b. r.).

K hlavním požadavkům patří, mimo jiné, oficiální uznání Sardinského národa, daňová samospráva a dopravní samospráva. Italský stát podle nich zabraňuje vývoji Sardinie a neumožňuje obyvatelům ostrova vykonávat suverenitu nad svým územím. Sami sebe nepovažují za součást Italského národa. Požadují rozbití Itálie, čímž budou osvobozeny historické národy, které jsou dnes uvězněny v centrálním státě. Chtějí využít současnou situaci k tomu, aby oslabili ústřední Italský stát a dokázat, že existuje demokratičtější a modernější způsob, jak by mohlo uspořádání na Apeninském poloostrově (a přilehlých ostrovech) fungovat (Sardigna Nazione Indipendentzia b. r.).

Samo hnutí také reaguje na Ligu Severu tím, že akceptují skutečnost, že stejně jako oni sami i Liga Severu bojuje za nezávislost národů, které jsou uvězněny v jednom centrálním Italském státě. Vymezují se ovšem proti některým bodům sociální politiky Ligy, neboť obsahují neopodstatněné rasistické a anti-meridionalistické postoje, se kterými se občané Sardinie neztotožňují. To však nebrání uznání Ligy, neboť vytváří prostředí, které napomáhá také jejich cílům. Dle vyjádření Bustianu Cumpost, současného lídra hnutí, je Itálie klecí, která Sardinii odděluje od Evropy a od zbytku světa (Sardigna Nazione Indipendentzia b. r.).

Hnutí požaduje nezávislost Sardinie a vymezuje se proti ekonomické závislosti, která byla vytvořena kolonizátory. V jejich ekonomickém prohlášení se udává, že Sardinie v současné době trpí koloniálním podrobením svých zdrojů, což ochuzuje nejen ostrov jako takový, ale i obyvatelstvo. Veškeré ekonomické a průmyslové projekty, které mají podpořit rozvoj Sardinie, nevyvolávají pozitivní rozvoj, nýbrž destabilizují společnost, protože neberou v potaz historický charakter území a jeho kulturu vytvořenou místním obyvatelstvem. Jde tak z pohledu strany o pokus - „de-identifikaci“ místního obyvatelstva. Jestliže se chce sardinský lid oprostit od kolonizátorů, musí znovu začít ekonomicky produkovat a starat se o zachování obnovitelných zdrojů na svém území, což souvisí i se

vzdělaností. Toto se bude snažit kolonizátorská země zhatit (Sardigna Natzione b. r.).

Požadují komplexní systém, který by od sebe neodděloval politiku, ekonomiku a společnost, ale který by všechny tři složky spojil dohromady. Hospodářský systém musí především podporovat demokratický vývoj společnosti. Demokratický režim vyžaduje kontrolu. Rozhodnutí však musí být přijímána na lokální úrovni – pak je možné vytvořit nezávislou hospodářskou politiku. Ovšem to je něco, co na Sardinii v současnosti chybí (Sardigna Natzione b. r.).

Hnutí vyzdvihuje ekonomickou sílu Sardinie v různých sektorech – zemědělství, cestovním ruchu, těžbě i v řemeslech. Tato síla ovšem je, s požehnáním vládnoucích stran v Římě, v rukou nadnárodních společností. Strana tak chce vymanit ostrov z ekonomického vykořisťování a zabránit tak kulturní a environmentální destrukci. Sardinští lidé musí získat kontrolu nad územím a musí začít ekonomicky jednat tam, kde dochází ke korupci ze strany italské státní správy. Prvním krokem k nezávislosti Sardinie je tak pro hnutí přesun sardinských zdrojů do rukou jejího lidu (Sardigna Natzione b. r.).

4.3.4 Progetu Repùblica de Sardigna, Progres

Je politická strana působící na Sardinii, která chce z ostrova udělat politicky svobodný, ekonomicky prosperující, sociálně spravedlivý a morálně důstojný stát. Strana kritizuje daňový a byrokratický systém v Itálii, který je dle ní jedním z nejhorších v rámci mezinárodního systému. Byl navíc primárně navržen jako italský a vyhovuje tak spíše poloostrovu a je zcela odlišný od systému na Sardinském ostrově. To je dle strany také jedním z důvodů, proč se zvyšuje počet zbankrotovaných společností (Progetu Repùblica de Sardigna 2017).

Tvrdí, že nezávislost neznamená zpomalení ekonomiky, ale skrze nezávislou politickou třídu vede k vytvoření dlouhodobé stability. Že ekonomické zpomalení či stagnace spojená s vyhlášením nezávislosti je jen strašákem centrálních vlád k utišení tendencí volajících po nezávislosti. Tvrdí, že po opuštění jednotné Itálie budou mít konečně vlastní politickou

třídu, která nebude vázána italskými pravidly a bude se tak moci zabývat rozvojem Sardinie (Progetu Repubblica de Sardigna 2018).

Vize strany

Strana prosazuje demokratickou změnu současného stavu, který nevyhovuje požadavkům sardinského lidu. Ten na základě svých kulturních a historických tradic potřebuje být emancipován jako národ a chce být uznán na mezinárodní úrovni. Tyto požadavky však nejsou shodné se zájmy italského státu. Strana usiluje o mobilizaci občanů Sardinie, aby získali mírovou cestou suverenitu a začali sami svůj ostrov spravovat (Progetu Repubblica de Sardigna b. r.).

Chtějí prosadit svojí národní identitu tak, aby byl uznáván Sardinský národ. Odmítají však veškeré formy násilí a staví se odmítavě k nacionalismu. Místo něho chtějí podporovat pocit sounáležitosti a kolektivní identifikaci. Prosazují tedy projekt, který by sjednotil všechny obyvatele ostrova, kteří by začali vykonávat národní, tedy sardinskou, politiku. Identifikují se jako Sardinci, čímž se národnostně vymezují vůči falešné kolektivní identifikaci jako Italové (Progetu Repubblica de Sardigna b. r.).

Strana sama sebe označuje pojmem separatistická, protože chce vybudovat nezávislou Sardinskou republiku. Nepovažuje se za nedílnou součást Itálie a také odmítá pokusy o přetvoření Itálie ve federalistické uskupení navrhované některými sardinskými či italskými stranami. Avšak do té doby, než bude Sardinie oficiálně uznána jako nezávislá republika, nechce podnikat žádná útočná opatření vůči Itálii (Progetu Repubblica de Sardigna b. r.).

4.3.5 Partidu Sardu - Partito Sardo d'Azione

Je politická strana působící v Sardinii. Jde o nejstarší federalistickou stranou v Itálii, která má jako hlavní cíl opuštění Sardinie z Italského státu a vytvoření sardinského národního nezávislého státu. Požaduje, aby se sardinský jazyk začal používat ve školách a v institucích. Snahou strany je

chránit národní práva Sardinského národa. Kořeny této strany lze vystopovat od roku 1921 (Partito Sardo d'Azione b. r.).

5. Politická vyjádření dualismu Sever-Jih a jejich posouzení

5.1 Regiony severu

Jako nejvýraznější příklad strany, která hájí zájmy severních regionů, můžeme jednoznačně označit Ligu Severu. Tato strana, která se skládá z menších regionálních uskupení v jednotlivých regionech, získala v posledních volbách 17,4 % hlasů, což je nejvíce od doby, kdy jako jednotná Liga, spojením několika regionálních lig, vznikla.

Liga, která si vybuodovala svou pozici na prosazování větší autonomie pro severní regiony a později přišla s návrhem přetvoření Itálie do federace, stále požaduje po centrální vládě v Římě změnu struktury italského státu. To chce prosadit společně s daňovou reformou, která by učinila fiskální správu státu jednodušší, než je tomu v současnosti. Zároveň s tím také požaduje reformu institucionální, kterou se vymezuje proti některým mezinárodním organizacím, které snižují schopnost jednotlivých italských regionů účinně reagovat na různé problémy a výzvy. Chce tak přehodnotit roli regionalizmu v kontextu Itálie tak, aby se regiony mohly samy svobodně rozvíjet a směřovat tam, kam si jejich obyvatelé přejí. Požaduje větší decentralizaci státu, která by zajistila lepší hájení zájmů regionů severu.

Větší autonomie jednotlivých regionů by zároveň měla zajistit lepší hájení zájmů regionů, které jsou odlišné a mohou tak mít svá specifika. Díky této obnovené rovnováze mezi regiony by se pak mohl lépe obnovit rozvoj regionů a zvýšit tak jejich konkurenceschopnost a ekonomický rozvoj.

Liga byla vždy zaměřena proti centralizaci a proti centrální vládě v Římě. Obviňuje Řím z toho, že neefektivně využívá peníze, které jsou odvedeny do centrální pokladny ze severních regionů. Například v regionech severovýchodu, které tvoří regiony Trentino Alto-Adige, Veneto a Friuli Venezia Giulia, můžeme pozorovat rostoucí počet občanů,

kteří se domnívají, že dávají více peněz Římu, než jim centrální vláda vrátí. Počet respondentů, kteří zastávají tento názor, je nejvyšší od roku 1998, kdy byla poprvé tato otázka zařazena do průzkumu. 67 procent v roce 1998, mírný pokles na hodnotu 64 procent v roce 2006 a od tohoto roku s každým dalším průzkumem číslo roste. V roce 2017 bylo již 72 procent dotázaných přesvědčeno o tom, že region odvádí Římu více financí, než se do regionu z centra vrací.

Ovšem i mezi těmito třemi regiony, které tvoří oblast severovýchodu, můžeme pozorovat rozdílné procento odpovědí na danou otázku. V regionu Trento, který má ústavou danou větší autonomii, je procento nejmenší – 61 procent. V regionu Veneto, který je dle ústavy klasifikován jako klasický region bez větší autonomie, je to 72 procent. A v regionu Friuli Venezia Giulia, který má stejně jako region Trento danou větší autonomii, dosahuje procento respondentů k 75 procentům.

Liga se vymezuje vůči tomu, že Řím dotuje regiony na jihu, které však peníze, kvůli své špatné organizovanosti, vysoké korupci a působením organizovaného zločinu, neúspěšně investují. Obviňuje také jih z toho, že je ekonomicky zaostalejší než sever z toho důvodu, že lidé na jihu jsou méně pracovití a neplatí daně.

Liga se dlouhodobě stavěla proti regionům Mezzogiorna, avšak jak ukázal volební program z roku 2018, zdá se, že bylo nalezeno nové zásadní téma, kterým se stali přistěhovalci. Téma imigrace je v programu umístěno hned za tématy daní a důchodů.

5.2 Mezzogiorno

V oblasti jižní Itálie působí hnutí a strany, které se vymezují proti centrální vládě v Římě a proti jednotnému unitárnímu státu. Mezi tato uskupení můžeme jednoznačně zařadit politické hnutí Lega Sud Ausonia. Toto hnutí, jak již název napovídá, převzalo myšlenku sjednocené ligy hájící určitý celek regionů. Jde tedy o pokus přenesení Ligy Severu do regionů Mezzogiorna. Dle hnutí mají jižní regiony právo požadovat samostatnost stejně tak, jako ji požadují regiony na severu. Hnutí má federalistické požadavky a chce tak přetvořit Itálii do federace, která by se zbavila centrální vlády v Římě, kterou považují za hnací sílu severní

průmyslové ideologie. Odsuzuje také korupci, která zvětšuje rozdíly mezi bohatými a chudými a přispívá tak k chudobě, která je na jihu Itálie. Jedním z problémů, které hnutí považuje za důležité, je nezaměstnanost, která se zvyšuje v nepoměru mezi severem a jihem a také zvyšující se počet lidí, kteří žijí pod hranicí chudoby. Proti nezaměstnanosti chce bojovat například zavedením šestihodinové pracovní doby. Úbytek pracovních míst dává za vinu mimo jiné nadnárodním korporacím, které svou činností podporují úbytek malých a středních podniků. Je také proti privatizaci. Nová pracovní místa chce podporovat především v sektorech jako je cestovní ruch, obchod či zemědělství.

Hnutí obhajuje právo na svou vlastní jižní autonomii tím, že v době, kdy došlo ke sjednocení Itálie, bylo z jihu přesunuto velké množství peněz do severních částí Itálie a těmito prostředky byl financován rozvoj severu. To, společně s centrální vládou, která dlouhodobě favorizuje a zvýhodňuje sever, se stalo důvodem ekonomické nerovnoměrnosti mezi severem a jihem. Jih poskytuje manuální práci, mozky a je dobrým odbytištěm zboží pro sever.

Hnutí také apeluje na společnou jižanskou identitu, která však od doby sjednocení postupně ztrácela svůj obsah a v současnosti tak postrádá prvky sounáležitosti. Pro opětovné posílení těchto prvků byly pobočky hnutí rozmístěny po regionech Mezzogiorna, kde zároveň působí jako podpora jižanského způsobu života ve formě stravování, oblékání a také jižanského jazyka, kterým je pro ně ten neapolský.

Ve své vlastní autonomii vidí způsob, který jim zaručí možnost využívat své vlastní zdroje a nebýt nikým ekonomicky znevýhodňován. V důsledku toho také očekává, že autonomie bude doprovázena ekonomickým rozvojem.

Dalším příkladem strany, která požaduje přetvoření Itálie na federaci a tím zvýšení autonomie jihu, je strana Noi Sud. Tato strana vidí jako svůj hlavní cíl opětovné vyzdvižení jižní otázky jako priority národa. Chce posílit pocit sounáležitosti mezi obyvateli jižních regionů a také, díky větší autonomii, lépe chránit zájmy lokálních a regionálních komunit.

Výše uvedené dva příklady politických subjektů na jihu Itálie podporují přeměnu Itálie ve federaci.

Další dvě hnutí působí více na poli kulturním, než na poli politickém. Přesto mají politické cíle, kterým však předchází kulturní obroda a pocit jižanské sounáležitost.

Prvním kulturním hnutím je Movimento Neoborbonico. Toto hnutí podporuje výzkumy, studie a konference, které mají zvýšit povědomí o jižanské sounáležitosti a podpořit tak určitý společenský konsensus nad osudem Mezzogiorna. Hnutí se hlásí k odkazu rodu Bourbonů, vládnoucímu Království obojí Sicílie, které zaniklo sjednocením Itálie. Dále poukazuje na historické křivdy, které byly na jihu spáchány, a také na negativní dopady procesu sjednocení.

Dnešní situace na jihu je podle nich způsobena právě špatnými kroky, které byly provedeny po sjednocení a v průběhu doby vyústily až do současného stavu, kdy se jih Itálie oproti severu potýká s vysokou nezaměstnaností a chudobou.

Druhým kulturním hnutím, které působí na jihu Itálie, je Movimento Duosiciliano. Stejně tak jako hnutí Neoborbonico i toho se odkazuje na Království obojí Sicílie. Chce bránit původní kulturní identitu jižanského lidu a jejich tradice. Tento projekt má však i politický cíl, kterým je obnovení původního Království obojí Sicílie. Ztotožňuje se však i s principy federalismu. V chování italských vlád vidí jednu z příčin špatných podmínek obyvatel jihu.

Snahou tohoto hnutí je také do povědomí lidí přinést informaci, že při procesu sjednocení se severní regiony vůči jihu chovaly agresivně a že jih byl k sjednocenému italskému státu připojen násilně.

Práce se dále zabývá dvěma hnutími, která působí na Sicílii. Prvním hnutím je Movimento per l'Indipendenza della Sicilia. Toto hnutí se zaměřuje na proces oddělení se od Itálie v oblastech ekonomické, politické a kulturní sféry. Itálii a centrální vládu obviňuje z vykořisťování sicilského lidu. Požaduje, aby se Sicílie stala regionem s ještě větší autonomií, což by mohlo vést k přetvoření Itálie ve federaci. V tomto ohledu je proti centrální

vládě, která upřednostňuje obyvatelstvo severu a ze Sicilanů dělá obyvatele druhé kategorie.

Své ekonomické postoje odůvodňuje tím, že Sicílie je stále kolonií Itálie, která nemá žádné výhody plynoucí ze sjednoceného státu, což demonstrují rozdíly mezi Sicílií a regiony na severu. Hnutí se vymezuje proti severu, na který se přeneslo velké bohatství, což zapříčinilo úpadek Sicílie. Řím viní z toho, že odčerpává velké množství peněz, které by mohly zůstat na ostrově a pomoci zlepšit ekonomickou situaci obyvatel.

Ve změně uspořádání Itálie tak vidí potenciál ke zlepšení své ekonomické situace, která je špatná především kvůli krokům při risorgimentu.

Druhým hnutím, které působí na Sicílii, je hnutí Siciliani Liberi. Toto hnutí se opírá o pojetí sicilského lidu jako svobodného suverénního národa a požaduje tak, aby byla Sicílie uznána jako nezávislý stát, který není nijak svázán s Itálií. Federaci či konfederaci považuje jen za přechodnou možnost, která by stejně neznamenala zrušení požadavku na nezávislost Sicílie. Projekt sjednocené Itálie považuje za nezdařilý.

Italskou vládu viní z toho, že nehájí zájmy obyvatel Sicílie a že nerespektuje sicilskou autonomii. Odmítá, aby Itálie prováděla za Sicílii fiskální politiku a uvalovala na ostrov vysoké daně. Požaduje vlastní nezávislou daňovou politiku, aby se tak zabránilo odlivu kapitálu z ostrova, nepřeje si setrvání nezávislé Sicílie v eurozóně. Společnou měnu euro plánuje nahradit vlastní měnou. Hnutí chce s italskou vládou najít shodu na tom, jakým způsobem bude provedeno sicilské referendum o vyhlášení nezávislosti.

Práce dále popisuje tři politická uskupení, která působí na Sardinii. Hnutí Sardigna Natzione Indipendentzia je politické hnutí, které se vymezuje proti odlivu bohatství ostrova směrem k Římu, Milánu či do rukou mezinárodních společností. Toto hnutí požaduje nezávislost Sardinie na Itálii. Hájí také obyvatelstvo Sardinie jako národ, který má právo na nezávislost, protože se nepovažuje za součást Italského národa. Italský stát viní z toho, že neumožňuje sardinskému lidu vykonávat suverenitu nad

svým územím a také z ekonomického vykořisťování, které přispívá k destrukci ostrova. V ekonomické závislosti na Itálii vidí koloniální způsob podrobení jejich ostrova zájmům Itálie. V projektech, které mají podpořit hospodářský rozvoj ostrova, vidí něco, co destabilizuje společnost, protože nerespektují kulturní odlišnosti ostrova.

Dalším subjektem, který působí na Sardinii, je strana Progres. Tato secesionistická strana požaduje nezávislost Sardinie na Itálii. Nepovažuje Sardinský národ za součást národa Italského, a proto nevidí důvod, proč by s ní měli setrvat v jednom politickém celku. Strana také odmítá možnost přetvoření Itálie na federaci.

Strana kritizuje byrokratický a daňový systém v Itálii, který byl primárně navržen pro Itálii a nikoliv pro Sardinii. Tím také odůvodňuje vysoký počet sardinských společností, které bankrotují.

Poslední politické uskupení na Sardinii je Partidu Sardu. Tato politická strana požaduje, aby Sardinie opustila společný italský stát a získala tak svou úplnou nezávislost.

5.3 Dualismus Sever-Jih a postoje k ústřední vládě

Když se podíváme na současné rozložení italských politických stran a hnutí, můžeme si všimnout, že zde kromě mnohokrát zmiňovaného dualismu Sever vs. Jih, existuje ještě jedna rovina – centrální vláda.

Liga Severu při posledních volbách prostřednictvím svého volebního programu sice neopustila svůj postoj vůči nastavení Itálie, které není výhodné pro regiony na severu, ovšem v programu není popisován jako viník severní nespokojenosti jih. To může být spojeno s migrační krizí, která na Itálii dopadá silněji než na některé jiné státy EU. Liga zaznamenala v roce 2018 značný úspěch, což může být odůvodňováno právě mírným odklonem od kritiky jižních regionů a zaměřením se na kritiku politiky Evropské unie a na neschopnost centrální vlády úspěšně řešit migrační krizi.

Názory Ligy Severu, stejně tak jako názory stran a hnutí v jižních regionech jsou shodné v tom, že jako hlavní problém označují centrální vládu v Římě. Tu obviňují z toho, že skrze složitou daňovou politiku a

neschopnost řešit ekonomické problémy jako je nezaměstnanost a korupce, zapříčinila nespokojenost obou dualistických celků.

Jižní strany a hnutí ještě k obviňování centrální vlády přidávají svou argumentaci vládního protěžování severních regionů, která podle nich trvá již od doby sjednocení.

Secesionistická hnutí na Sardinii jsou méně kritické k Lize Severu a například hnutí Partidu Sardu s ní dokonce spolupracuje. Je to dáno tím, že Sardinie usiluje o nezávislost a uznání svého národa na mezinárodním poli, což není v rozporu s požadavky Ligy.

Když jde o jižní politické subjekty a hnutí, můžeme je kategorizovat do dvou skupin podle toho, kde působí. Máme zde subjekty, které působí pouze na ostrovech Sicílie a Sardinie, a potom subjekty, které působí ve více jižních regionech, včetně ostrovů.

Subjekty, které jsou pro větší autonomii, federalismus či úplnou nezávislost, do jisté míry odůvodňují své postoje všemi kategoriemi secesionismu. Ať již jde o sever země či o regiony Mezzogiorna, když provedeme srovnání v rámci jednotné Itálie, můžeme konstatovat, že je zde zcela nepochybný ekonomický rozdíl. Například co se zaměstnanosti a nezaměstnanosti týče.

V teorii se můžeme setkat s názory, které se přiklání k tomu, že secesionismus se objeví spíše v chudších regionech, protože ty budou častěji obviňovat centrální vládu z toho, že se jí nedaří ekonomicky regiony dostat na úroveň těch vyspělejších. Ovšem můžeme se setkat i s druhým názorem, že se spíše vyskytne v regionech bohatších, které budou obhajovat separaci tím, že nechtějí být zpomalovány těmi méně vyspělými.

V Itálii můžeme pozorovat oba modely. Na severu, který je bohatší, se objevila Liga Severu, která se zasazovala o vytvoření federace především z ekonomického důvodu. K tomu ovšem přidala i kulturní aspekty, protože Liga hájí zájmy Padánského národa, který deklarovala v roce 1996 a který je odlišný od národa Italského. Průzkumy veřejného mínění prokázaly, že velká část populace cítí jako svou prvotní příslušnost více k městu a regionu než k Itálii jako celku.

I když jako první a druhou volbu pocitu své příslušnosti k Itálii označilo 43 procent Italů, tak když se sečtou první a druhé volby pro město a region, výsledkem je 66 procent.

Když tedy vezmeme v úvahu stav, kdy mnoho lidí upřednostňuje svou příslušnost k městu či regionu před Itálií, tak se z části také naplňuje kulturní kategorie.

Po vzoru Sardinie a Sicílie, kde se silně rozvíjí a podporuje pocit vlastního národa, se i další hnutí na jihu Itálie snaží rozšířit povědomí o jednotnosti jihu. Kulturní hnutí na jihu se snaží ve veřejnosti probudit pocit sounáležitosti, který se docela dobře uchytil na severu. V regionech severu se již pocit společného osudu do podvědomí lidí dostal.

Politická kategorie, která zmiňuje důležitost období demokratizace či ekonomického přechodu nám poskytuje určité vysvětlení rozložení dualismu. Při sjednocení Itálie bylo Království obojí Sicílie připojeno k nově vzniklému celku a ztratilo tak svojí nezávislost. Od té doby byl jih ekonomicky zaostalejší a politická kategorie tak koresponduje s tou ekonomickou, kdy vzniklá nesouměrnost v hospodářské výkonnosti vyvolává touhy po samostatnosti, díky které by se sever oprostil od podpory méně výkonného jihu a jih by se oprostil od svých vykořisťovatelů.

To, co politická kategorie také naznačuje, je korelace mezi secesionistickými postoji a skutečností, zda oblast již existovala jako nezávislá jednotka. Jakmile již území v minulosti existovalo jako nezávislé, můžeme očekávat větší tendence k secesionismu. To se potvrdilo nejen u případu Sicílie a Sardinie, ale také v postojích hnutí Neoborbonico a Duo Siciliano.

Shrneme-li veškeré požadavky všech zmíněných stran a hnutí, můžeme dojít k závěru, že jsou si velice podobné. Všechny totiž chtějí větší autonomii, přetvoření Itálie ve federaci či naprostou nezávislost. Zároveň také všechny označují za viníka svých problémů centralizovaný stát, který nehraje dostatečnou úlohu v řešení problémů jak jednotlivých regionů, tak i problémů, které se týkají celé Itálie, jako je korupce či migrační problém.

Závěr

Itálie se nachází v nelehké situaci. Italský národ, který je spojený v jeden státní útvar více než 150 let, pociťuje rozdílnosti, které zde byly i před samotným sjednocením, ale v současnosti zpochybňují samotnou existenci jednotného státu. Tato práce shrnula historické pozadí před vznikem i po vzniku sjednocené Itálie, a zaměřila se především na ekonomický, resp. sociálně-ekonomický vývoj Apeninského poloostrova. Posouzení historických faktů a události vede k jednoznačnému závěru, že italské regiony na severu i jihu byly již od vzniku sjednocené Itálie různě ekonomicky vyspělé. Tato rozdílná hospodářská úroveň regionů severu a jihu, která nebyla ani přes pokusy centrální vlády dostatečně vyrovnána, byla a stále je jednou z hlavních příčin, které formují a udržují dualistickou konstelaci (seveřansko-jížanskou) v italském kontextu. Tento dualismus Sever versus Jih je charakterizován tím, že severní regiony, respektive „seveřansky“ zaměření političtí aktéři, poukazují na ekonomickou zaostalost jihu, na který musí doplácet, a jižní regiony („jížansky“ orientovaní političtí aktéři) svou horší ekonomickou situaci dávají za vinu tomu, že sever je dlouhodobě protěžován. Tento dualismus je zároveň přizívován regionalismem a lokalismem, který je v italské kultuře dlouhodobě pevně zakořeněn.

Práce ve své další části zmapovala několik zástupců ze stran a hnutí, které se profilují na základě výše zmíněného dualismu. Popsány byly strany a hnutí v severních regionech i v regionech jihu, spadajících pod souhrnné označení Mezzogiorno. Tyto strany skrze své postoje a vize požadují větší autonomii příslušných oblastí nebo nové federativní zřízení země případně úplnou nezávislost svých regionů. To zdůvodňují nejen výše zmíněnými ekonomickými, ale i kulturními odlišnostmi v rámci sjednocené Itálie. Svou roli hraje také nostalgie po dříve existujících územních celcích, které dle nich lépe zajišťovaly potřeby svých obyvatel. Některé více vyhraněné postoje jdou ještě dál a označují sjednocení Itálie za celkově nezdařilé.

Mezi popsánymi subjekty byla Liga Severu, jakožto nejvýraznější představitel „severské“ strany dualismu. Z „jížanské“ strany bylo popsáno

devět subjektů, mezi kterými byli také zástupci ostrovů Sicílie a Sardinie. Popsané sardinské a sicilské subjekty mají shodný názor na vnímání Italského národa. Vymezují se totiž především vůči vnímání Itálie jako národního státu tvořeného Italským národem, neboť se považují za nezávislé ostrovní národy historicky přiřčené k Itálii. Prostřednictvím vyhlášení vlastního - Padánského - národa se již dříve touto cestou vydala také Liga Severu. Nicméně většina popsaných subjektů se kromě zmiňovaného dualismu Sever versus Jih dále zásadním způsobem vymezuje vůči centrální vládě.

Závěrečná část práce identifikovala hlavní shody a rozdíly mezi argumenty jednotlivých stran a hnutí. Většina popsaných subjektů označuje ekonomickou stránku regionálních problémů jako klíčovou a na jejím základě se také vymezuje především vůči centrální vládě. Z „jižanského“ úhlu pohledu je centrální vláda označována za hlavního viníka ekonomického nepoměru mezi severem a jihem. Ze „severního“ pohledu reprezentovaného především Ligou Severu vláda v Římě řeší regionální i celostátní problémy nedostačujícím způsobem. Všechna zkoumaná hnutí a strany mají také ve větší či menší míře rozpracované ekonomické argumenty, kterými obhajují právo na větší autonomii, federalismus či úplnou nezávislost. Prezентují názory, že ekonomické výzvy by dokázaly lépe zvládat při prosazení větší decentralizace a přenesením některých kompetencí na nižší úroveň podle principu devoluce.

Tato práce může posloužit jako podklad či východisko pro další práce zabývající se různými aspekty italského dualismu. Závěrem bych chtěl zdůraznit, že při zkoumání problematiky italského dualismu lze využít různé výzkumné perspektivy, lišící se také tím, jaké časové rámce uplatňují. Pro rozvíjení politologické perspektivy je samozřejmě důležitým prvkem uznání skutečnosti, že italský dualismus má kořeny sahající do – dnes již vzdálené – minulosti. Neméně důležitou součástí politologického pohledu na dané téma by ovšem mělo být posuzování nabízejících se možností či variant dalšího vývoje – včetně položení a zodpovězení otázek typu: co by následovalo a jak by reálně fungovala Itálie, kdyby se stala federací nebo kdyby přestala existovat jako jednotný stát a jaký ekonomický status by

útvary vzešlé z nového uspořádání Apeninského poloostrova získaly v rámci Evropy nebo světa?

Literatura a prameny

Literatura:

Agnew, John A. 2002. *Place and Politics in Modern Italy*. Vydání 243. Chicago a London: University of Chicago Press.

Alonso, Sonia. 2012. *Challenging the State: Devolution and the Battle for Partisan Credibility: A Comparison of Belgium, Italy, Spain, and the United Kingdom*. Oxford: OUP Oxford.

Biorcio, Roberto. 1997. *La Padania promessa*. Milano: il Saggiatore.

Boyle, Katharine a Englebert, Pierre. 2006. *The Primacy of Politics in Separatist Dynamics*. b. m.: b. n. Dostupné na: http://cega.berkeley.edu/assets/miscellaneous_files/wgape/10_Englebert.pdf (28. 5. 2018).

Cachafeiro, Margarita Gomez-Reino. 2000. „A Territorial Cleavage in Italian Politics? Understanding the Rise of the Northern Question in the 1990s.“ *South European Society and Politics* 5, č. 3. 80-107.

Diamanti, Ilvo. 1996. *Il male del Nord*. Roma: Donzelli editore.

Doyle, Don H. 2002. *Nations Divided*. Athens a London: University of Georgia Press.

Fearon, James D. 2004. *Separatist Wars, Partition, and World Order*. Stanford: Department of Political Science. Dostupné na: <https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/Separatist-Wars-Partition-and-World-Order.pdf> (1. 6. 2018).

Isabella, Maurizio. 2012. „Rethinking Italy's Nation-Building 150 years afterwards: The new Risorgimento Historiography.“ *Past and Present*, č. 217, 247-268.

Keating, Michael. 2009. *Second Round Reform. Devolution and constitutional reform in the United Kingdom, Spain and Italy*. Working paper 15, London School of Economics and Political Science. Dostupné na: <http://www.lse.ac.uk/european-institute/Assets/Documents/LEQS-Discussion-Papers/LEQSPaper15.pdf> (5. 7. 2018).

Koff, Sandra Z. a Koff, Stephen P. 2000. *Italy: From the 1st to the 2nd Republic*. London a New York: Routledge.

Lepre, Aurelio. Petraccone, Claudia. 2008. *Storia d'Italia dall'unità a oggi*. Bologna: iL Mulino.

Mignone, Mario B. 2008. *Italy today: facing the challenges of the new millenium*. New York: Peter Lang Publishing.

Miscevic, Nerad. 2000. *Nationalism and Ethnic Conflict: Philosophical Perspectives*. Chicago a La Salle: Open Court Publishing.

Moe, Nelson J. 2002. *The View from Vesuvius: Italian Culture and the Southern Question*. Berkeley, Los Angeles a London: University of California Press.

Riall, Lucy. 1994. *The Italian Risorgimento: State, Society and National Unification*. London a New York: Routledge.

Riall, Lucy. 2000. „Which road to the south? Revisionists revisit the Mezzogiorno.“ *Journal of Modern Italian Studies* 5, č. 1. 89-100.

Spencer, Metta. 1998. *Separatism: Democracy and Disintegration*. New York a Oxford: Rowman & Littlefield.

Strmiska, Maxmilián a Barša, Pavel. 1999. *Národní stát a etický konflikt*. Brno: Centrum pro studiu demokracie a kultury.

Prameny:

Internetové zdroje:

Ambrosio, Thomas. 2016. *Irredentism*. b. m.: Encyclopedia Britannica. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/irredentism> (26. 6. 2018).

Associazioni Due Sicilie. 2014. *Chi siamo*. Caserta: b. n. Dostupné na: <http://www.associazioniduesicilie.it/portal/> (5. 7. 2018).

Baratta, Lidia. 2018. „Nord e Sud sono due Paesi diversi, e il Sud sta tre volte peggio.“ *Linkiesta*, 14. březen 2018. Dostupné na: <https://www.linkiesta.it/it/article/2018/03/14/nord-e-sud-sono-due-paesi-diversi-e-il-sud-sta-tre-volte-peggio/37430/> (5. 7. 2018).

Bezzone, Francesca. b. r. „La Lega Nord.“ *Lifeinitaly*, b. r. Dostupné na: <https://www.lifeinitaly.com/culture/la-lega-nord> (4. 7. 2018).

Cambridge dictionary. Dostupné na: <https://dictionary.cambridge.org>

Capodanno, Massimo. 2016. „Sette storie sul referendum del 2 giugno 1946.“ *ilPost*, 2. červenec 2016. Dostupné na: <https://www.ilpost.it/2016/06/02/referendum-del-2-giugno-1946-aneddoti/> (7. 6. 2018).

- Costa, Massimo. 2014. *L'Italia mantiene la Sicilia o la Sicilia mantiene l'Italia? Operazione verità con i numeri alla mano*. Santa Venerina: b. n. Dostupné na: [http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Italia%20maentiene%20Sicilia%20o%20Sicilia%20mantiene%20Italia%20\(3A\).pdf](http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Italia%20maentiene%20Sicilia%20o%20Sicilia%20mantiene%20Italia%20(3A).pdf) (19. 6. 2018).
- Finocchiaro, Andrea. 1944. *Documenti programmatici e statuto*. Santa Venerina: Sede Nazionale. Dostupné na: <http://www.mis1943.eu/Statuto%20Mis.pdf> (14. 5. 2018).
- Funaro, Nicola. 2018. „La Sicilia la regione più povera in assoluto. Diminuisce anche la speranza di vita.“ *ilSicilia*, 2. únor 2018. Dostupné na: <https://www.ilsicilia.it/la-sicilia-la-regione-piu-povera-in-assoluto-diminuisce-anche-la-speranza-di-vita/> (15. 5. 2018).
- Gulì, Vincenzo. 2009. *Chi Siamo – Occorre un progetto comune*. b. m.: b. n. Dostupné na: http://www.parlamentoduesicilie.eu/wordpress/?page_id=28 (5. 7. 2018).
- Indipendentista, Iena. 2015. *La Sicilia tra voglia d'indipendenza e uno Statuto speciale di fatto mai attuato*. b. m.: b. n. Dostupné na: [http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Le%20jene%20sicule%20intervista%20presidente%20mis%20\(4A\).pdf](http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Le%20jene%20sicule%20intervista%20presidente%20mis%20(4A).pdf) (1. 7. 2018).
- Lega Nord. Dostupné na: <https://www.leganord.org/> (23. 6. 2018).
- Lega Nord. 2010. *Cronistoria della Lega Nord dalle Orióni ad oggi*. b. m.: Segreteria Organizzativa Federale. Dostupné na: https://www.leganord.org/phocadownload/ilmovimento/storia_ln/13_lega_nord_storia2010.pdf (24. 6. 2018).
- Lega Nord. 2018. *Elezioni 2018 – Programma di Governo*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://www.leganord.org/programma-politiche> (3. 7. 2018).
- Lega Sud. 2013a. *Perchè Lega Sud*. Napoli: b. n. Dostupné na: <http://www.legasud.it/lega-sud/perche.php> (2. 7. 2018).
- Lega Sud. 2013b. *Statuto*. Napoli: b. n. Dostupné na: <http://www.legasud.it/lega-sud/statuto.php> (17. 5. 2018).
- Lega Sud. 2013c. *Il Programma*. Napoli: b. n. Dostupné na: <http://www.legasud.it/lega-sud/programma.php> (12. 6. 2018).
- Lovett, Clara M. Nangeroni, Giuseppe. Larner, John et al. 2018. *Italy*. b. m.: Encyclopeda Britannica. Dostupné na: <https://www.britannica.com/place/Italy> (14. 6. 2018).
- Merriam-Webster. Dostupné na: <https://www.merriam-webster.com>

- Movimento Duosiciliano. 2014. *Movimento-duosiciliano-blog*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://movimento-duosiciliano-blog.webnode.it/lingua/> (27. 5. 2018).
- Movimento Duosiciliano. 2015. *Movimento-duosiciliano-blog*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://movimento-duosiciliano-blog.webnode.it/> (25. 6. 2018).
- Movimento per l'Indipendenza della Sicilia. b. r. *Presentazione*. b. m.: b. n. Dostupné na: <http://www.mis1943.eu/chi.htm> (26. 6. 2018).
- Movimento per l'Indipendenza della Sicilia. 2016. *La Sicilia è una Nazione. Una Nazione senza uno Stato!*. b. m.: b. n. Dostupné na: [http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/La%20Sicilia%20C3%A8%20una%20Nazione%20\(1A\).pdf](http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/La%20Sicilia%20C3%A8%20una%20Nazione%20(1A).pdf) (1. 7. 2018).
- Movimento per l'Indipendenza della Sicilia. 2017. *Con il Movimento Nazionale Siciliano contro i puristi della sconfitta*. b. m.: b. n. Dostupné na: [http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Con%20il%20Movimento%20Nazionale%20Siciliano%20\(1A\).pdf](http://www.mis1943.eu/News/Attualit%C3%A0/Con%20il%20Movimento%20Nazionale%20Siciliano%20(1A).pdf) (11. 7. 2018).
- Neoborbonici. 2005a. *Perchè Neoborbonici*. Napoli: b. n. Dostupné na: http://www.neoborbonici.it/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=36&Itemid=54 (17. 5. 2018).
- Neoborbonici. 2005b. *Why we are Neo-Bourbons*. Napoli: b. n. Dostupné na: http://www.neoborbonici.it/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=227&Itemid=137 (5. 7. 2018).
- Neoborbonici. 2005c. *Why we are Neo-Bourbons*. Napoli: b. n. Dostupné na: http://www.neoborbonici.it/portal/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=46&Itemid=219 (5. 7. 2018).
- Neoborbonici. 2005d. *Divario Sud/Nord:hanno ragione i neoborbonici*. Napoli: b. n. Dostupné na: http://www.neoborbonici.it/portal/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=17&Itemid=220 (5. 7. 2018).
- Noi Sud. 2014. *Statuto Noi Sud*. Napoli: b. n. Dostupné na: <http://www.noisud.it/statuto-noi-sud/> (24. 5. 2018).
- Partito Sardo d'Azione. b. r. *Storia*. b. m.: b. n. Dostupné na: <http://www.psdaz.net/index.php/chie-semus/storia> (12. 6. 2018).

- Pavković, Alexandar. 2015. „Secession and Secessionism.“ *Secessionism and Separatism Monthly Series*, č. 1. Dostupné na: https://networks.h-net.org/node/3911/discussions/90459/secessionism-and-separatism-monthly-series-secession-and/#_ednref1 (6. 6. 2018).
- Porcellato, Natascia. 2017. „Il male ostro del Nord Est, Diamo troppo allo stato.“ *Demos*, 17. září 2017. Dostupné na: <http://www.demos.it/a01440.php> (6. 6. 2018).
- Progetu República de Sardigna. b. r. *Manifesto*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://progres.net/manifesto/> (11. 6. 2018).
- Progetu República de Sardigna. 2017. *Agiudu*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://progres.net/comunicati/al-servizio-dei-cittadini-e-delle-imprese-nasce-il-primo-caf-indipendentista/> (11. 6. 2018).
- Progetu República de Sardigna. 2018. *l'Indipendentismo fa bene all'economia*. b. m.: b. n. Dostupné na: <https://progres.net/comunicati/lindipendentismo-bene-alleconomia/> (11. 6. 2018).
- Prokešová, Marie. 2018. „O Itálii.“ *initalia.cz*. Dostupné na: <http://www.initalia.cz/o-italii.htm> (10. 7. 2018).
- Radan, Petr. 2015. „Secession and International Law.“ *Secessionism and Separatism Monthly Series*, č. 2. Dostupné na: https://networks.h-net.org/node/3911/discussions/97535/secessionism-and-separatism-monthly-series-%E2%80%9Csecession-and#_edn4 (16. 5. 2018).
- Regno delle Due Sicilie. b. r. *Siti consigliati*. b. m.: b. n. Dostupné na: <http://www.regnodelleduesicilie.eu/wordpress/> (29. 6. 2018).
- Sardigna Nazione. b. r. *Prospetto di Idea economica di Sardigna Nazione Indipendentzia*. b. m.: b. n. Dostupné na: <http://www.sardignanazione.it/documentos/prospetto-di-linea-economica-di-sni> (28. 7. 2018).
- Sardigna Nazione Indipendentzia. b. r. *Chi siamo*. b.m.: b. n. Dostupné na: <http://www.sardignanazione.it/documentos/chie-semus-e-dae-umbe-benimus> (28. 7. 20118).
- Senato della Repubblica. 2012. *Costituzione della Repubblica Italiana*. Roma: Ufficio delle informazioni parlamentari. Dostupné na: <https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione.pdf> (4. 7. 2018).

Siciliani Liberi. b. r. *Programma completo del Movimento*. Palermo: b. n. Dostupné na: <http://www.sicilianiliberi.org/index.php/2017-05-29-19-51-28/programma> (13. 6. 2018).

Siciliani Liberi. 2016a. *Statuto*. Palermo: b. n. Dostupné na: <http://www.sicilianiliberi.org/index.php/2017-05-29-19-51-28/statuto> (13. 6. 2018).

Siciliani Liberi. 2016b. *Manifesto per lo Stato di Sicilia*. Palermo: b. n. Dostupné na: <http://www.sicilianiliberi.org/index.php/2017-05-29-19-51-28/2017-05-29-19-53-32> (13. 6. 2018).

Siciliani Liberi. 2016c. *Progetto Politico*. Palermo: b. n. Dostupné na: <http://www.sicilianiliberi.org/index.php/2017-05-29-19-51-28/progetto-politico> (13. 6. 2018).

Stanford Encyclopedia of Philosophy. Dostupné na: <https://plato.stanford.edu> (10. 7. 2018).

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Mapa jednotlivých italských regionů.....	II
Příloha č. 2 Mapa zaměstnanosti Itálie.....	III
Příloha č. 3 Mapa nezaměstnanosti Itálie.....	IV
Příloha č. 4 Průzkum veřejného mínění.....	V

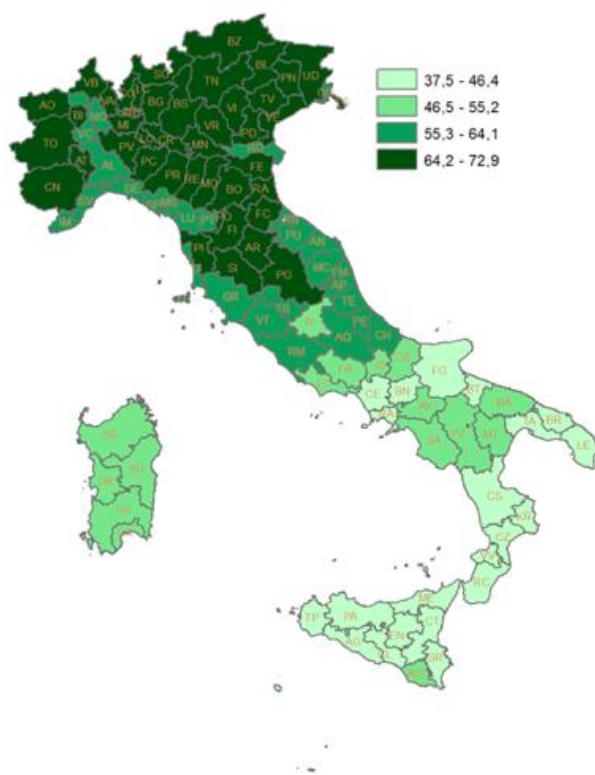
Příloha č. 1

Mapa jednotlivých italských regionů. Zeleně vyznačeny regiony s přiznaným speciálním statutem. Červeně označeny regiony souhrnně nazývané Mezzogiorno (Prokešová 2018). (Originál mapy upraven pro potřeby této práce).

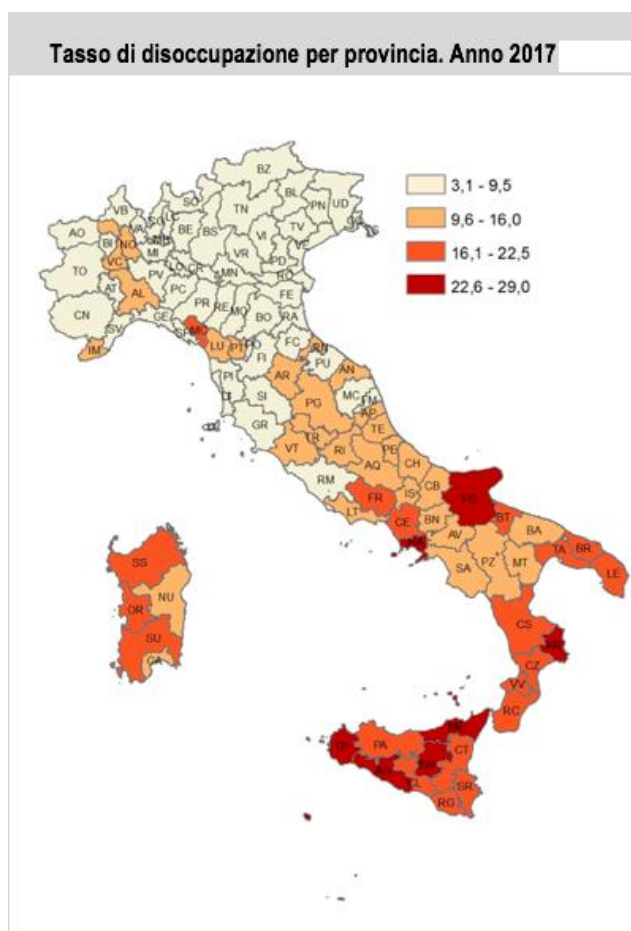
Příloha č. 2

Tasso di occupazione 15-64 anni per provincia. Anno 2017

Mapa zaměstnanosti občanů Itálie (od 15 do 64 let) v roce 2017, mapa provincií (Baratta 2018).

Příloha č. 3

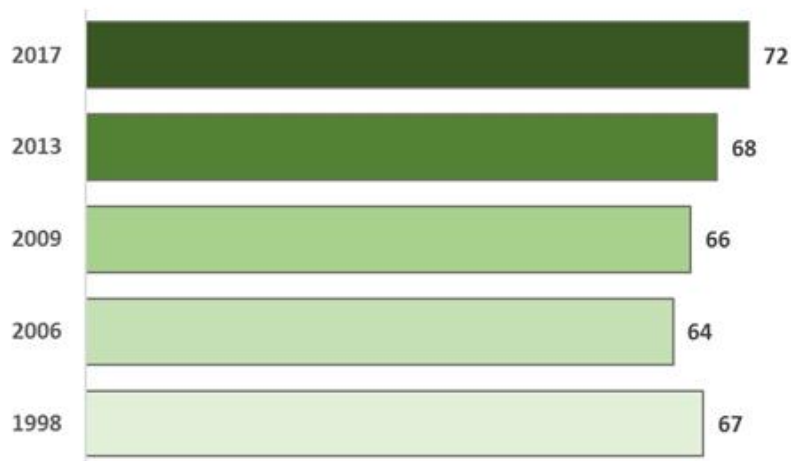
Mapa nezaměstnanosti občanů Itálie v roce 2017, mapa provincií (Baratta 2018).

Příloha č. 4

TRA STATO E REGIONE

Valori percentuali di quanti si dichiarano moltissimo o molto d'accordo con l'affermazione – serie storica Nord Est

I cittadini di questa regione lavorano e danno molto più di quel che lo Stato restituisce loro

Fonte: Demos, Osservatorio sul Nord Est, Settembre 2017 (Base VENETO: 561 casi)

Průzkum veřejného mínění v regionech Trentino Alto-Adige, Veneto a Friuli Venezia Giulia (severní regiony). Průzkum ohledně toho, zda si občané těchto regionů myslí, že pracují a odvádí více centrální vládě, než se jim následně vrací (Porcellato 2017).